

**UCHWAŁA NR XXXII/249/21
RADY MIEJSKIEJ W SKWIERZYNIE**

z dnia 25 marca 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Skwierzyna na lata 2021 - 2031**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) oraz art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1) ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna na lata 2021 – 2031” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Skwierzyny.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Zygmunt Kadłubiski

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY SKWIERZYNA NA LATA 2021-2031

SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE	5
1.	METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII	7
2.	PODSTAWY PRAWNE	9
3.	SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	13
3.1.	DOKUMENTY EUROPEJSKIE	13
3.2.	DOKUMENTY KRAJOWE	14
3.3.	DOKUMENTY REGIONALNE	16
3.4.	DOKUMENTY LOKALNE	16
II.	CHARAKTERYSTYKA GMINY SKWIERZYNA	17
1.	POŁOŻENIE GMINY	17
2.	SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	18
3.	KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY GMINY	20
3.1.	SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE	20
3.2.	RYNEK PRACY	25
3.3.	WYCHOWANIE I EDUKACJA	27
4.	GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA	30
5.	KULTURA, SPORT I REKREACJA	30
6.	OCHRONA ZDROWIA	33
7.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	33
8.	POTENCJAŁ DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	34
8.1.	WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I STOWARZYSZENIAMI	34
8.2.	POMOC SPOŁECZNA	36
8.3.	ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	41
III.	DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ	42
1.	WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	42
2.	WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	50
3.	ZDROWIE PSYCHICZNE	53
4.	PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH	55
5.	PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	64

6.	AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW.....	72
7.	PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU.....	75
8.	WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA.....	80
9.	PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI.....	85
10.	ANALIZA SWOT.....	87
IV.	CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	90
1.	MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	91
2.	CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE.....	91
3.	RAMY FINANSOWE STRATEGII.....	109
4.	SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII.....	111
5.	SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII.....	112
6.	KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA STRATEGII.....	113
7.	MONITORING.....	114
8.	EWALUACJA.....	114
V.	WNIOSKI I PODSUMOWANIE.....	115
VI.	BIBLIOGRAFIA.....	117
VII.	SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL.....	118

Wykaz skrótów:

UM – Urząd Miejski

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KP – Komisariat Policji

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

MBP – Miejska Biblioteka Publiczna

SOK – Skwierzyński Ośrodek Kultury

OSiR – Ośrodek Sportu i Rekreacji

GZI – Gminny Zespół Interdyscyplinarny

UTW – Uniwersytet Trzeciego Wieku

DPS – Dom Pomocy Społecznej

I. WPROWADZENIE

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna na lata 2021-2031² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem

---

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna na lata 2021-2031” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowania jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrumentem zarządzania, dzięki której możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna na lata 2021-2031 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową zawierającą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, system wdrażania, monitoring, ewaluację i zakładane rezultaty. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna na lata 2021-2031 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego, określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiając skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom gminy Skwierzyna dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

1. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna na lata 2021-2031 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Gminy w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowane na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości

---

³ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

pozwała podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, jak Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, czy Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Narkomanii wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

L.P.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemów i głównych potrzeb jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych, trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest Analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.
2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.

4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.
---	---	---

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i NGO odpowiednie wspieranie oraz wzmacnianie potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się partycypacją społeczną, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań mieszkańców Gminy oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania ich potencjału.

2. PODSTAWY PRAWNE

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurystyczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b, ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów*

alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia zawiera w szczególności:

1. diagnozę sytuacji społecznej,
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenie:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźników realizacji zadań⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm.),

---

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 910 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
6. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2085),

7. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 508 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.),
9. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
10. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
11. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291),
12. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.),
13. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019–2023 (M.P. z 2018 r. poz. 1007),
14. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 38),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 305),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 217).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),

3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.).

3. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna na lata 2021-2031 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

3.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;

- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

3.2. DOKUMENTY KRAJOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna na lata 2021-2031 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju**, która ukazuje główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania państwa, a jej głównym celem jest poprawa jakości życia Polaków. Według Długookresowej Strategii Rozwój Polski powinien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny: w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski oraz w obszarze efektywności i sprawności państwa.

---

⁵ Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**, która jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Polityka regionalna w perspektywie do 2030 r. kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. KSRR proponuje rozwiązania służące operacjonalizacji celów polityki regionalnej, a wraz z usprawnieniem mechanizmów i narzędzi koordynacji interwencji publicznej, szczególną wagę w systemie realizacji poświęca projektom strategicznym.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁶. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
  1. Wzrost zatrudnienia.
  2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
  3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
  4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
  5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
  1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
  2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
  3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.
- **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020** uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. Program obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji,

---

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

3.3. DOKUMENTY REGIONALNE

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna są: Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

3.4. DOKUMENTY LOKALNE

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym jest dla gminy Skwierzyna przyjęta Uchwałą Nr XIX/144/16 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 23 marca 2016 roku *Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Skwierzyna na lata 2016-2022*. Zakreśla ona podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna na lata 2021-2031 jest również spójna z *Programem Rewitalizacji Gminy Skwierzyna na lata 2016-2023* przyjętym Uchwałą Nr XXXVIII/268/17 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 25 maja 2017 roku. Jego celem jest rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców z obszarów rewitalizowanych.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY SKWIERZYNA

1. POŁOŻENIE GMINY

Gmina Skwierzyna położona jest w zachodniej części Polski, w województwie lubuskim, w północnej części powiatu międzyrzeckiego. Jest to Gmina miejsko-wiejska, której siedzibą jest miasto Skwierzyna, a w jej skład wchodzi również 7 sołectw obejmujących swym zasięgiem 9 wsi: Dobrojewo, Gościno, Krobielewko, Murzynowo, Świniary, Trzebiszewo, Wiejce. Lasy i grunty leśne zajmują 69% powierzchni Gminy, użytki rolne – 22%, natomiast pozostałe grunty – 9%.

Rysunek 1. Położenie gminy Skwierzyna na tle powiatu międzyrzeckiego

Źródło: <https://miedzyrzecz.biz/informacje/>

Na terenie Gminy krzyżują się ważne szlaki komunikacyjne: droga krajowa nr 24 – Poznań-Gorzów i międzynarodowa E-65 Wrocław-Szczecin. Ze Skwierzyny stosunkowo niedaleko jest do przejść granicznych w Kostrzynie nad Odrą – 70 km, Słubicach – 80 km oraz Świecku – 90 km. Gmina jest położona w niedużej odległości od stolic regionów: Gorzowa Wielkopolskiego – 30 km, Zielonej Góry – 80 km, Poznania – 100 km, Szczecina – 130 km, czy Wrocławia – 250 km.

2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Liczba ludności na terenie gminy Skwierzyna pod koniec 2019 roku wyniosła 12 103 osoby (stan na 31.12.2019 rok). Pod względem płci nieznaczną przewagę miały kobiety, które stanowiły 50,9% liczby wszystkich mieszkańców (6 162 osoby), a liczba mężczyzn równa była 5 941 osobom (tj. 49,1% ogółu ludności). W okresie 2017-2019 liczba mieszkańców Gminy zmniejszyła się o 98 osób (tj. o 0,8%).

Tabela 2. Liczba mieszkańców gminy Skwierzyna z podziałem na płeć w latach 2017-2019

wyszczególnienie	jednostka miary	2017	2018	2019
ogółem	osoba	12 201	12 208	12 103
mężczyźni	osoba	5 968	5 992	5 941
	%	48,9	49,1	49,1
kobiety	osoba	6 233	6 216	6 162
	%	51,1	50,9	50,9

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Współczynnik feminizacji dla gminy Skwierzyna wynosi 104, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadają 104 kobiety. Wskaźnik ten jest niższy w porównaniu do wskaźnika feminizacji w Polsce, który kształtuje się na poziomie 107.

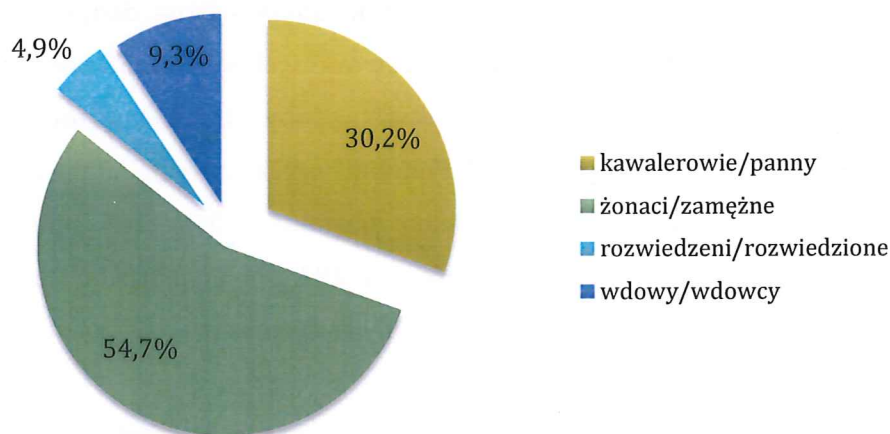
Mieszkańcy Skwierzyny zawarli w 2019 roku 61 małżeństw, co oznacza, że zostało zawartych 5,01 małżeństw na 1000 mieszkańców. Jest to większa wartość w porównaniu do województwa lubuskiego, w którym wskaźnik ten wyniósł 4,5 oraz powiatu międzyrzeckiego, gdzie jest na poziomie 4,7. W porównaniu do poprzednich lat liczba zawartych małżeństw uległa zmniejszeniu, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 3. Liczba zawartych małżeństw w gminie Skwierzyna w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba zawartych małżeństw	73	69	61
liczba zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców w gminie Skwierzyna	5,95	5,67	5,01
liczba zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców w powiecie międzyrzeckim	5,2	5,0	4,7
liczba zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców w województwie lubuskim	4,9	4,9	4,5

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Z danych znajdujących się w Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 roku wynika, iż 30,2% mieszkańców gminy Skwierzyna jest stanu wolnego, 54,7% żyje w małżeństwie, 4,9% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,3% to wdowy/wdowcy.

Wykres 1. Stan cywilny mieszkańców gminy Skwierzyna

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Wskaźnikiem dodatkowo obrazującym dynamikę zmian w strukturze demograficznej jest wskaźnik przyrostu naturalnego. Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Skwierzyna ujemny i wynosi -11, co odpowiada przyrostowi naturalnemu -0,90 na 1000 mieszkańców. Jest to podobna wartość w porównaniu do całej Polsce, gdzie wynosi -0,91 oraz większa niż w województwie lubuskim, w którym wskaźnik ten równy jest -2,01. Na poziomie powiatu wartość przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców jest na poziomie -1,3. Na przestrzeni ostatnich trzech lat przyrost naturalny w Gminie tylko w 2018 roku przyjął wartość dodatnią.

Tabela 4. Przyrost naturalny gminy Skwierzyna w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
urodzenia żywe ogółem	101	130	107
zgony ogółem	114	119	118
przyrost naturalny ogółem	-13	11	-11
przyrost naturalny na 1000 ludności	-1,06	0,90	-0,90
przyrost naturalny na tysiąc ludności w Polsce	-0,02	-0,68	-0,91

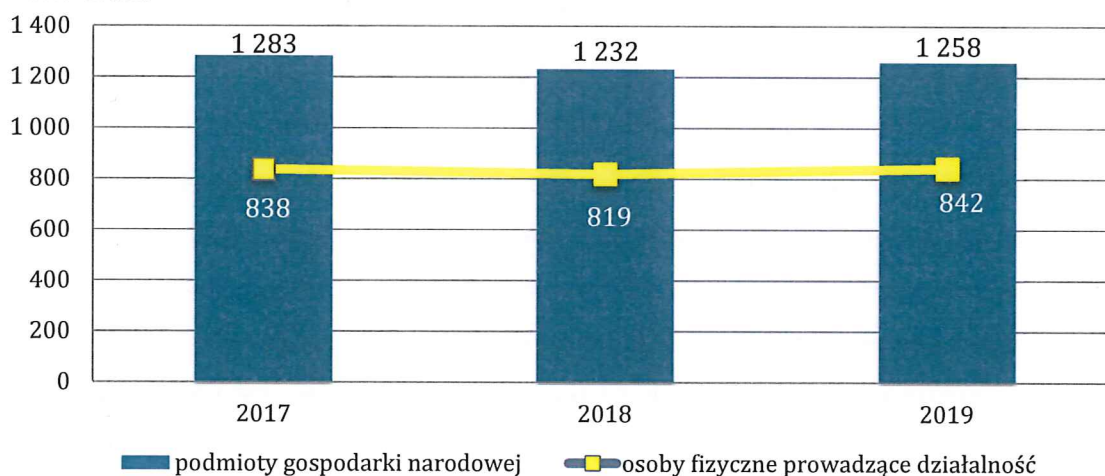
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3. KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY GMINY

3.1. SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Skwierzyna pod koniec 2019 roku zarejestrowanych było 1 258 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 842 (66,9%). Podobnie sytuacja wyglądała w 2018 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 819, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność – 1 232. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Skwierzyna ulegała wahaniom.

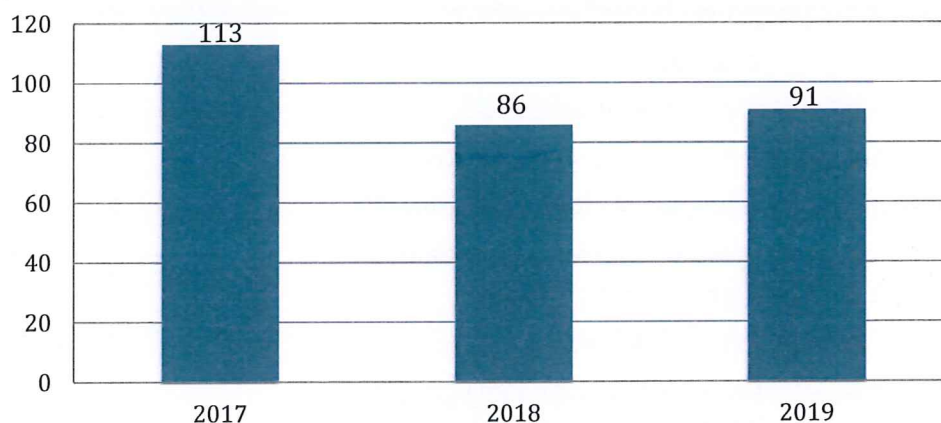
Wykres 2. Podmioty gospodarcze działające na terenie gminy Skwierzyna w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Spośród łącznej liczby podmiotów gospodarczych, jako nowo zarejestrowane figurowało 91 podmiotów. W 2018 roku podmiotów tych zostało zarejestrowanych nieco mniej – 86, a w 2017 roku więcej – 113. Dane w tym zakresie na przestrzeni lat 2017-2019 zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z poniższą tabelą, prywatna działalność gospodarcza w gminie Skwierzyna koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów samochodowych włączając w to motocykle (228 podmiotów). Ważnymi sekcjami są również: budownictwo (151 podmiotów), przetwórstwo przemysłowe (72 podmioty), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (71 podmiotów) oraz transport i gospodarka magazynowa (61 podmiotów). Najmniej zarejestrowanych jest natomiast działalności związanych z górnictwem i wydobywaniem (1 podmiot), wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną do układów klimatyzacyjnych (1 podmiot) oraz dostawą wody, gospodarowaniem ściekami i odpadami (4 podmioty).

Tabela 5. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Skwierzyna (stan na koniec 2019 roku)

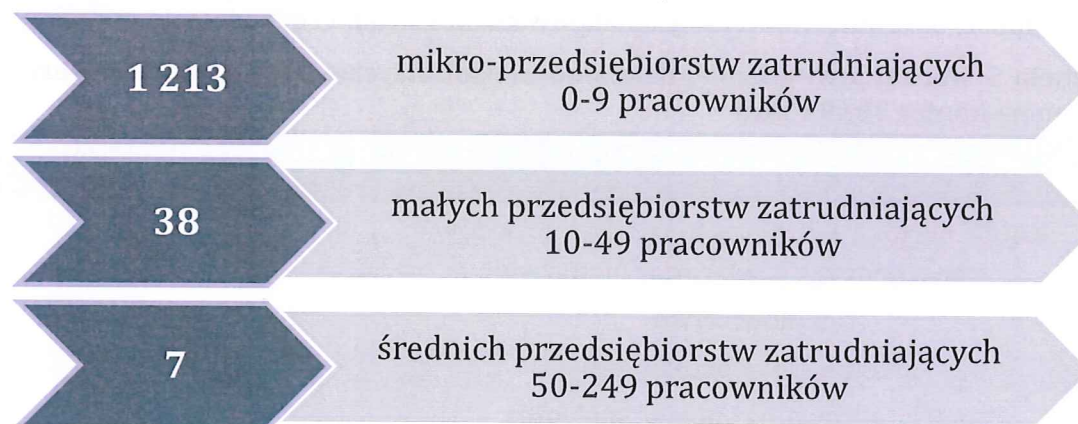
SEKCJA	LICZBA PROWADZONYCH DZIAŁALNOŚCI
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	228
budownictwo	151
przetwórstwo przemysłowe	72
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	71
transport i gospodarka magazynowa	61
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	52

pozostała działalność usługowa	43
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	36
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	31
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	24
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	23
edukacja	16
informacja i komunikacja	14
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	7
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	7
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
górnictwo i wydobywanie	1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną do układów klimatyzacyjnych	1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w gminie Skwierzyna według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 1 213 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest 38, natomiast średnich przedsiębiorstw zatrudniających 50-249 pracowników jest 7. Na terenie Gminy nie funkcjonują natomiast żadne duże przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 250 osób.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Skwierzyna według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochodami Gminy są w szczególności:

- dochody własne (w rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych),
- subwencja ogólna,
- dotacje celowe z budżetu państwa.

Dochodami Gminy mogą być również:

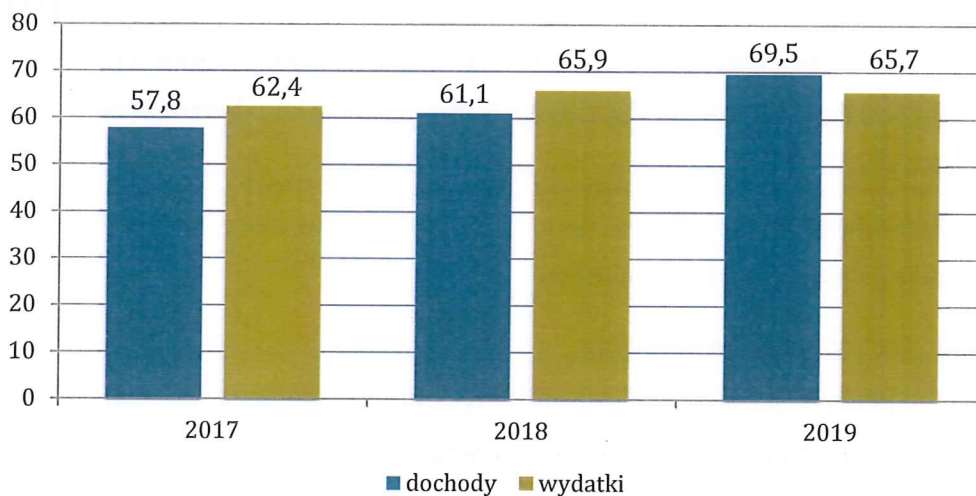
- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi,
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej,
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Wydatki Gminy przeznaczone są na realizację zadań określonych w przepisach, a w szczególności na:

- zadania własne jednostek samorządu terytorialnego,
- zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami jednostkom samorządu terytorialnego,
- zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia,
- zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,
- pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną odrębną uchwałą przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego,
- programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 (ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych).

Struktura dochodów Gminy na przestrzeni lat 2017-2019 wykazuje tendencję wzrostową – od 2017 roku nastąpił wzrost dochodów o 11,7 mln. Wydatki Gminy w porównaniu do 2017 roku wzrosły o 3,3 mln, natomiast w stosunku do 2018 roku zmalały o 200 tysięcy złotych. Jednocześnie możemy zauważyć, że dochody Gminy w 2019 roku przewyższały jej wydatki, natomiast odwrotna sytuacja miała miejsce w latach 2017-2018.

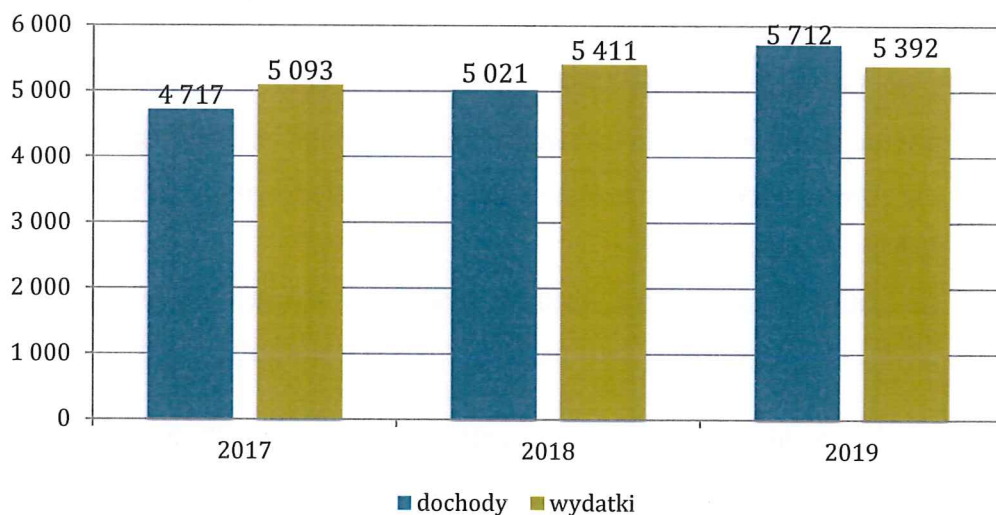
Wykres 4. Dochody i wydatki gminy Skwierzyna ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochody gminy Skwierzyna w 2019 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 5 712 zł, natomiast wydatki – 5 392 zł. Na przestrzeni lat 2017-2019 nastąpił znaczny wzrost dochodów (o 21,1%) oraz minimalny wzrost wydatków (o 5,9%) Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Wykres 5. Dochody i wydatki gminy Skwierzyna na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3.2. RYNEK PRACY

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 w gminie Skwierzyna przedstawia się następująco:

- 16,8% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym – do 17 roku życia;
- 61,0% mieszkańców jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 22,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (dla kobiet jest to 60 lat i więcej, natomiast dla mężczyzn 65 lat i więcej).

Tabela 6. Liczba osób według ekonomicznych grup wieku w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017		2018		2019	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
wiek przedprodukcyjny	2 032	16,6	2 052	16,8	2 037	16,8
wiek produkcyjny	7 693	63,1	7 561	61,9	7 381	61,0
wiek poprodukcyjny	2 476	20,3	2 595	21,3	2 685	22,2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

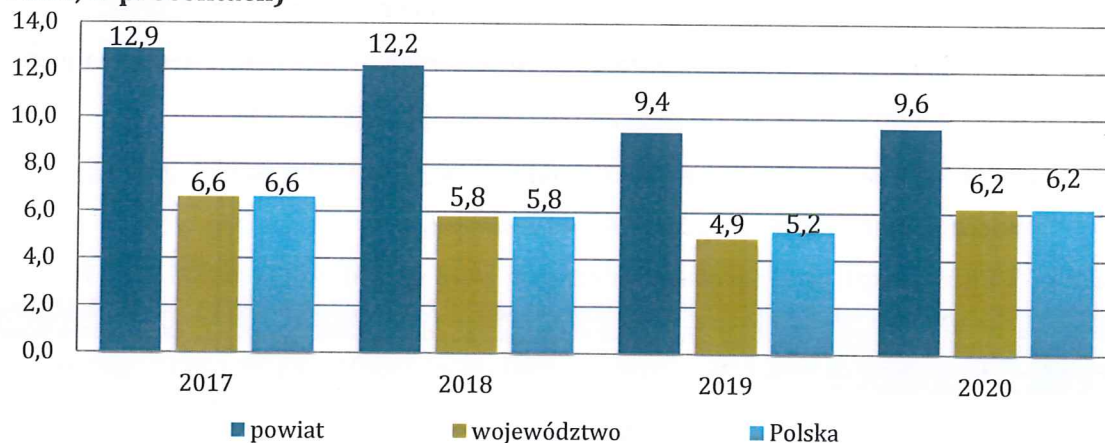
Analizując dane zawarte w powyższej tabeli można zauważyć, że liczba ludności w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrasta, co wynika z trendów demograficznych. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni analizowanych lat zwiększyła się o 0,2 pp., natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym spadła o 2,1 pp. W przypadku osób w wieku poprodukcyjnym zauważalny jest wzrost ich liczby, który wyniósł 1,9 pp. Powyższe dane świadczą o starzejącym się społeczeństwie w gminie Skwierzyna.

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie międzyrzeckim. W 2020 roku kształtowała się ona na poziomie 9,6%, a więc była wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie lubuskim i w całej Polsce. Od 2017 roku stopa bezrobocia w powiecie międzyrzeckim, podobnie jak ma to miejsce w województwie i w całej Polsce, uległa zmniejszeniu, a następnie w 2020 roku zwiększyła się o 0,2 pp.

Wzrost można zaobserwować również w stopie bezrobocia województwa, jak i Polski. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

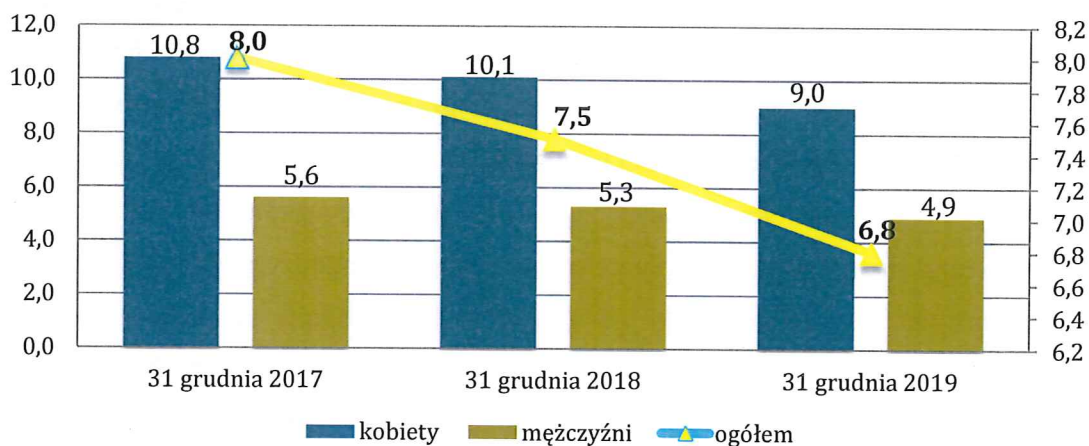
Wykres 6. Stopa bezrobocia w powiecie międzyrzeczkiem na przestrzeni lat 2017-2020 w porównaniu do województwa lubuskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: <https://miedzyrzecz.praca.gov.pl/>

Na przestrzeni lat 2017-2019 obserwowany jest spadek udziału bezrobotnych mieszkańców gminy Skwierzyna zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Pod koniec 2017 roku udział kształtował się na poziomie 8,0%, pod koniec 2018 roku spadł natomiast do 7,5%, a następnie w 2019 roku zmniejszył się do 6,8%. W analizowanych latach liczba bezrobotnych kobiet była prawie dwa razy większa od liczby bezrobotnych mężczyzn – w 2019 roku różnica między płciami wynosiła 4,1 pp.

Wykres 7. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Skwierzyna zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach)

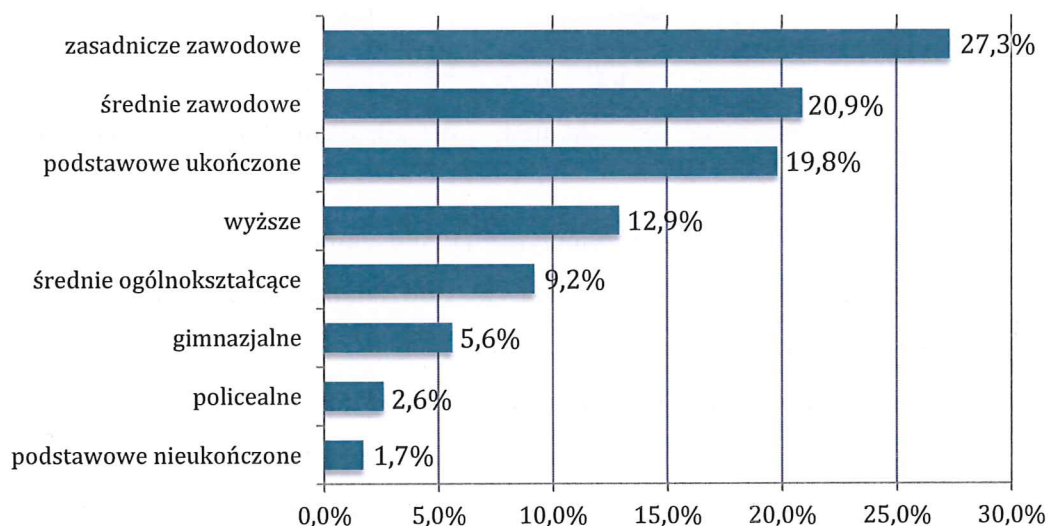
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

3.3. WYCHOWANIE I EDUKACJA

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku struktura wykształcenia mieszkańców gminy Skwierzyna przedstawia się następująco:

- 12,9% ludności posiada wykształcenie wyższe,
- 2,6% wykształcenie policealne,
- 9,2% średnie ogólnokształcące,
- 20,9% średnie zawodowe,
- 27,3% zasadnicze zawodowe,
- 5,6% gimnazjalne,
- 19,8% podstawowe ukończone,
- 1,7% zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

Wykres 8. Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Skwierzyna

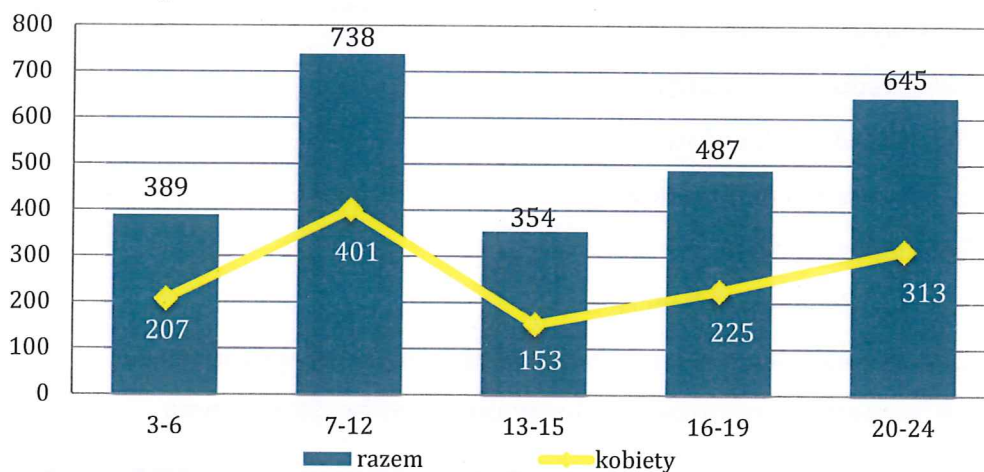
Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

W porównaniu do całego województwa lubuskiego mieszkańcy gminy Skwierzyna mają analogiczny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Skwierzynie największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (22,8%) oraz zasadnicze zawodowe (20,3%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (34,7%) oraz średnie zawodowe (21,6%).

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 2 613 mieszkańców Gminy. Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (738 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające

20-24 lata (645 osób), natomiast na trzecim mające 16-19 lat (487 osób). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 9. Ludność gminy Skwierzyna według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bd.stat.gov.pl/>

Gmina Skwierzyna jest organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych:

- Zespół Edukacyjny w Skwierzynie (Przedszkole Integracyjne „Gromadka Misia Uszatka”, Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Kornela Makuszyńskiego);
- Szkoła Podstawowa w Murzynowie (Szkoła Podstawowa, oddział przedszkolny);
- Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. Stanisława Lema w Skwierzynie (Branżowa Szkoła I Stopnia, Technikum, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Szkoła Policealna, Centrum Kształcenia Zawodowego, Liceum Ogólnokształcące)⁷.

Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje Społeczna Szkoła Podstawowa w Trzebiszewie (Szkoła Podstawowa, oddział przedszkolny, punkt przedszkolny), której organem prowadzącym jest SPSS „Krağ” w Gorzowie Wielkopolskim, a także Klub Dziecięcy nr 1 oraz Klub Dziecięcy nr 2 w Skwierzynie, które zapewniają opiekę nad dziećmi do 3 roku życia. W Klubie Dziecięcym nr 1 znajduje się 25 dzieci, natomiast w Klubie nr 2 – 24 wychowanków.

⁷ Raport o stanie Gminy Skwierzyna za 2019 rok

W roku szkolnym 2019/2020 wychowaniem przedszkolnym objętych było 371 dzieci, natomiast rok wcześniej było to 373 przedszkolaków. Nauczaniem w szkołach podstawowych w 2019 roku objęto 854 osoby, a w 2018 roku – 953 osoby (w tym 93 uczniów w oddziałach gimnazjalnych). W szkole średniej w 2019 roku uczyło się 300 osób, natomiast rok wcześniej – 341 osób.

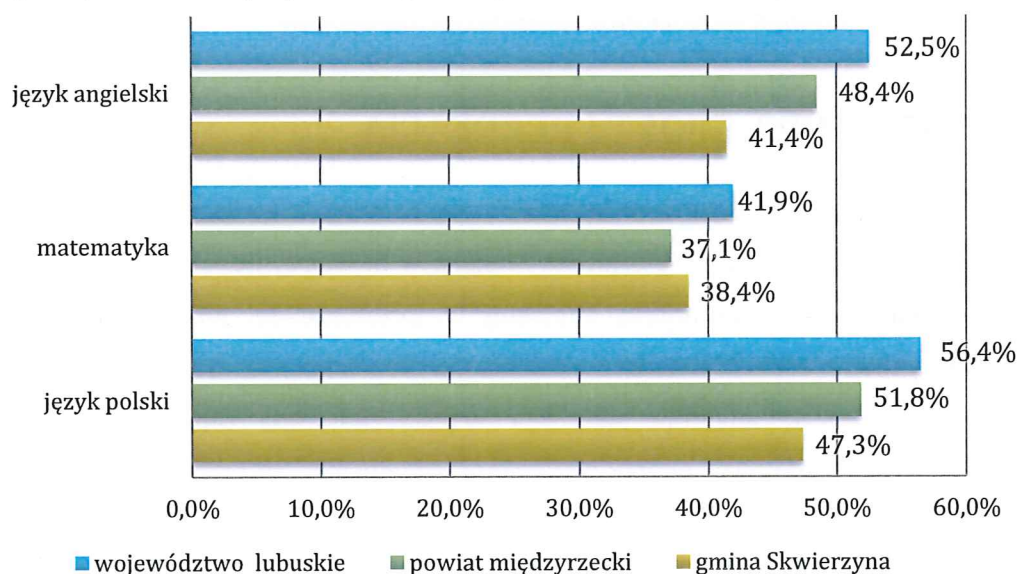
Tabela 7. Liczba uczniów i przedszkolaków w szkole publicznej i szkołach niepublicznych w gminie Skwierzyna w latach 2018-2019

szkoła	liczba uczniów/ wychowanków	
	2018/2019	2019/2020
Szkoła Podstawowa w Murzynie	104	101
Oddział Przedszkolny w Murzynie	23	34
Szkoła Podstawowa w ZE w Skwierzynie	849	753
Przedszkole Integracyjne w Skwierzynie	350	337
Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Skwierzynie	341	300
RAZEM	1 667	1 525

Źródło: Raport o stanie Gminy Skwierzyna za 2018 i 2019 rok

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Skwierzyna, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu i województwa. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali gorsze wyniki od uczniów z powiatu i województwa niemal ze wszystkich przedmiotów – wyjątek stanowi matematyka.

Wykres 10. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu gminy Skwierzyna, powiatu międzyrzeckiego i województwa lubuskiego

Źródło: <http://www.oke.poznan.pl/>

4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Skwierzyna to 4 524 nieruchomości (stan na koniec 2019 roku). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Gminie w 2019 roku kształtowała się na poziomie 72,7 m², co jest wartością nieco mniejszą w porównaniu do całego województwa lubuskiego, gdzie wynosiła ona 73,8 m². Na przestrzeni lat 2017-2019 możemy zauważyć spadek liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych i jednocześnie odnotowany został wzrost liczby mieszkań.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w gminie Skwierzyna w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba mieszkań	4 484	4 496	4 524
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	72,1	72,3	72,7
liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	2 437	2 351	1 977

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Stopień wyposażenia budynków w instalacje techniczno-sanitarne w gminie Skwierzyna jest bardzo dobry, gdyż większość mieszkań posiada dostęp do podstawowych instalacji np. wodociągu, ustępu spłukiwanego, czy łazienki. Na 4 524 mieszkania w 2019 roku:

- 98,5% mieszkań przyłączonych było do wodociągu,
- 97% mieszkań wyposażonych było w ustęp spłukiwany,
- 94,5% mieszkań posiadało łazienkę,
- 78% mieszkań korzystało z centralnego ogrzewania.

5. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzi Skwierzyński Ośrodek Kultury, w skład którego wchodzi: Biblioteka Miejska w Skwierzynie, Filia Biblioteki Miejskiej w Świniarach, Filia Biblioteki Miejskiej w Trzebiszewie, Filia Biblioteki Miejskiej w Murzynowie oraz 3 świetlice wiejskie (w Trzebiszewie, Gościnowie, Świniarach). W budynku SOK znajdują się: sala artystyczna, sala taneczna lustrzana, sala widowiskowa licząca 315 miejsc oraz pomieszczenia administracyjne.

W 2019 roku Skwierzyński Ośrodek Kultury prowadził stałe formy pracy, poprzez organizację zajęć popołudniowych dla dzieci i młodzieży takich jak:

- Studio Piosenki,
- zajęcia teatralno-ruchowe,
- zajęcia zespołu tanecznego SPORTMIX w Murzynowie,
- zajęcia z nauki gry na instrumentach muzycznych,
- zajęcia ZTL „Obrzanie” wraz z kapelą i grupą śpiewaczą,
- zajęcia teatralno-ruchowe Dzienny Dom „Senior-Wigor” w Skwierzynie.

SOK jest gospodarzem, organizatorem i współorganizatorem imprez i uroczystości o zasięgu lokalnym, powiatowym, wojewódzkim i międzynarodowym – są to między innymi wydarzenia kulturalne cykliczne i nowatorskie. Na terenie Gminy działa 5 zespołów tanecznych:

- Zespół Taneczny „SPORTMIX”,
- Zespół Taneczny „NOWINKA - NEW DANCE”,
- Studio Tańca „REMIX”,
- Klub Tańca Towarzyskiego „FANTAZJA”,
- Zespół Taneczny „TRANS”.

Promocją i upowszechnianiem czytelnictwa, popularyzacją literatury, udzielaniem informacji oraz profesjonalną pomocą użytkownikom w poszukiwaniu wiadomości zajmuje się Miejska Biblioteka Publiczna w Skwierzynie wraz z trzema filiami. Oprócz podstawowej działalności w Bibliotece prowadzono szereg działań dla dzieci i młodzieży np. zabawy ruchowe, zajęcia plastyczno-techniczne, pokaz iluzji, przedstawienia oraz konkursy. W budynku MBP znajduje się sala multimedialna, oddział dla dzieci oraz dorosłych.

W 2019 roku księgozbiór MBP liczył 24 491 woluminów, w Filii w Murzynowie było to 7 276 pozycji, w Trzebiszewie – 5 692, natomiast w Świniarach – 3 152. W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Skwierzynie w 2019 roku było zarejestrowanych 737 użytkowników, natomiast liczba odwiedzin w tymże roku wyniosła 8 707. W porównaniu do poprzedniego roku liczba użytkowników wzrosła o 102 osoby, natomiast liczba odwiedzin zwiększyła się o 219. Wśród Filii Biblioteki najwięcej zarejestrowanych użytkowników ma ta w Murzynowie – 204, natomiast najmniej w Świniarach – 45.

Popularyzacją rekreacji, organizacją zajęć, zawodów i imprez sportowo-rekreacyjnych w Skwierzynie zajmuje się Ośrodek Sportu i Rekreacji. OSiR w ramach swoich zadań prowadził następujące grupy sportowe i zajęcia rekreacyjno-sportowe:

- sekcja boksu,
- sekcja zapasów dla dzieci,
- sekcja lekkiej atletyki,
- kick boxing dla kobiet,
- 5 sekcji Pogoń OSiR Skwierzyna (Żak, Orlik, Młodzik, Trampkarz, Junior).

Na infrastrukturę sportowo-rekreacyjną Gminy składają się obiekty przedstawione w tabeli nr 9.

Tabela 9. Stan bazy sportowej w gminie Skwierzyna

L.P.	Obiekt	Położenie
1	Stadion wielofunkcyjny piłkarsko-lekkoatletyczny	OSiR
2	Stadion piłkarski	Murzynowo
3	Boisko do koszykówki niepełnowymiarowe	OSiR
4	Boisko do siatkówki	OSiR
5	Boisko do piłki ręcznej	OSiR
6	Kort tenisowy	OSiR
7	Skatepark	OSiR
8	Boisko wielofunkcyjne	Świniary
9	Boisko wielofunkcyjne	Trzebiszewo
10	Boisko do plażowej piłki siatkowej	ZE
11	Boisko do plażowej piłki siatkowej	OSiR
12	Boisko do plażowej piłki siatkowej	Murzynowo
13	Boisko do plażowej piłki siatkowej	Trzebiszewo
14	Boisko wielofunkcyjne (gimnazjum)	ZE Batorego
15	Boisko szkolne	ZE Mickiewicza
16	Siłownia zewnętrzna	Park Jagiełły
17	Siłownia zewnętrzna	Olszynki
18	Siłownia zewnętrzna	Świniary
19	Park Street Workout	Skwierzyna

Źródło: Raport o stanie Gminy Skwierzyna za 2019 rok

6. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie Gminy Skwierzyna funkcjonuje 7 podmiotów świadczących usługi podstawowej opieki zdrowotnej. Opiekę medyczną, od podstawowej poprzez specjalistyczne badania i porady, po ratownictwo medyczne i leczenie szpitalne na terenie Gminy świadczy Szpital im. R. Śmigielskiego w Skwierzynie. Baza Szpitala składa się z oddziałów, poradni specjalistycznych, diagnostyki, rehabilitacji, poradni lekarza rodzinnego, POZ nocnej, opieki długoterminowej oraz Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego.

Z danych GUS wynika, iż w 2019 roku w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielono łącznie 86 767 porad – ich liczba w porównaniu do 2017 roku zwiększyła się o 16,8%, natomiast w stosunku do 2018 roku zmniejszyła się o 0,8%. W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w 2019 roku udzielono 58 178 porad – liczba ta w porównaniu do 2017 roku wzrosła o 9,4%, natomiast w stosunku do 2018 roku uległa zwiększeniu o 6,2%. W 2019 roku na terenie Gminy było 5 aptek ogólnodostępnych. Liczba osób przypadających na jedną aptekę to 2 421. Powyższe dane obrazuje tabela nr 10.

Tabela 10. Ochrona zdrowia na terenie gminy Skwierzyna w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	74 255	87 447	86 767
liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej	53 161	54 752	58 178
liczba aptek ogólnodostępnych	4	5	5
liczba osób przypadających na 1 aptekę ogólnodostępną	3 050	2 442	2 421
przychodnie ogółem	6	6	7

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

Na terenie Gminy znajduje się Komisariat Policji w Skwierzynie, nad którym nadzór sprawuje Komendant Policji. Jednostka ta podlega Komendzie Powiatowej Policji

w Międzyrzeczu. Obszar Gminy podzielony jest na 3 rejony, nad których bezpieczeństwem czuwają wyznaczeni dzielnicowi.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewniają 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej:

- OSP Skwierzyna,
- OSP Świniary,
- OSP Trzebiszewo,
- OSP Murzynowo.

W 2019 roku jednostka OSP w Skwierzynie wzięła udział w 180 interwencjach, OSP w Świniarach w 15, OSP w Trzebiszewie w 13 natomiast OSP w Murzynowie w 8 interwencjach.

8. POTENCJAŁ DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

8.1. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I STOWARZYSZENIAMI

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”⁸. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług, nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem⁹.

Program współpracy Gminy Skwierzyna z organizacjami pozarządowymi na rok 2021 przyjęty został Uchwałą Nr XXV/215/20 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 29 października 2020 roku. Głównym celem Programu jest „*zdynamizowanie działań*”

⁸ J. Oniszczyk, *Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy*, s. 269.

⁹ M. Yaziji, J. Doh, *Organizacje pozarządowe a korporacje*, s. 15.

organizacji podejmowanych w sferze zadań publicznych oraz podniesienie ich jakości i efektywności". Wśród celów szczegółowych Programu wyróżniono:

- budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez aktywizację społeczności lokalnej,
- uzupełnianie działań gminy Skwierzyna w zakresie wykraczającym poza zadania realizowane przez jednostki samorządowe,
- włączanie organizacji pozarządowych w proces świadczenia usług w sferze publicznej,
- umacnianie świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycję,
- tworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej,
- prowadzenie nowatorskich i bardziej efektywnych działań na rzecz mieszkańców i ich otoczenia,
- zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów,
- wzmocnienie pozycji organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych przez powierzanie i wspieranie realizacji tych zadań,
- promocja organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Skwierzyna,
- stworzenie przyjaznego środowiska dla tworzenia i funkcjonowania organizacji pozarządowych.

Na terenie gminy Skwierzyna funkcjonują następujące stowarzyszenia i organizacje pozarządowe:

- Chorągiew Ziemi Lubuskiej ZHP Hufiec Międzyrzecz ZHP Związek Drużyn Skwierzyna,
- Fundacja „Serce na Dłoni”,
- Klub Abstynenta „Zdrój”,
- Klub Sportowy „Fantazja”,
- Lubuskie Stowarzyszenie Pomocy Szkole - Skwierzyńskie Koło „Dać Szansę”,
- Nadobrzański Klub Płetwonurków „Obra”,
- Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem - Koło Terenowe w Skwierzynie,
- Skwierzyńskie Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami „Zwierzaki Niczyje”,
- Stowarzyszenie „Dance Family”,
- Stowarzyszenie Dzieci Wojny w Polsce - Oddział Skwierzyńsko - Międzyrzecki,

- Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych „Obra - Warta”,
- Stowarzyszenie Pogoń Skwierzyna,
- Stowarzyszenie Miłośników Zespołu „Obrzanie”,
- Stowarzyszenie „Nasz Dom”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół i Zespołu Tanecznego „Trans”,
- Stowarzyszenie Mniejszości Łemkowskiej - Tylko Razem (Lem Razom),
- Stowarzyszenie Przyjaciół Studia Tańca „Remix”,
- Stowarzyszenie „Świniary - Wieś Między Wartą a Puszcą”,
- Stowarzyszenie „Uniwersytet Trzeciego Wieku”,
- Stowarzyszenie Wsi Gościnowo „Nadzieja”,
- Stowarzyszenie „Zielona Przystań” w Skwierzynie,
- Zakładowy Ludowy Klub Sportowy „Budowlani” Murzynowo,
- Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej - 230. Gorzowska Drużyna Harcerzy „Rysie”,
- Związek Młodzieży Wiejskiej Województwa Lubuskiego¹⁰.

8.2. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie.

Ośrodek realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych, a w szczególności:

1. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.),
2. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.),

---

¹⁰ <https://www.skwierzyna.pl/pl/page/organizacje-pozarządowe>

3. Ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1282),
4. Ustawy z dnia 27.08.2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 305),
5. Ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 217).
6. Ustawy z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
7. Ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1297),
8. Ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
9. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),
10. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
11. Ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
12. Ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
13. Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.),
14. Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.),
15. Ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.),
16. Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),
17. Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685),
18. Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 z późn. zm.),

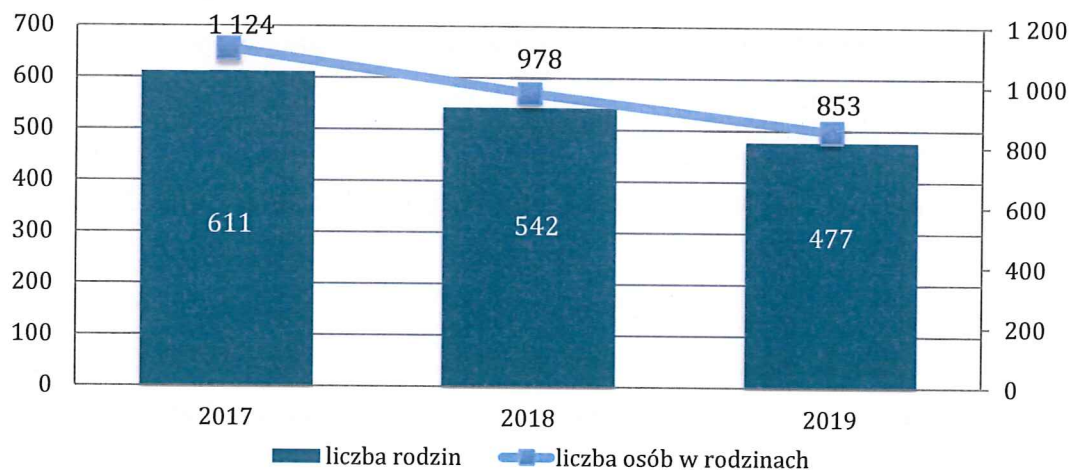
19. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061 z późn. zm.),
20. Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 2050),
21. innych aktów prawnych mających zastosowanie do działalności Ośrodka.

W 2019 roku kadra Ośrodka Pomocy Społecznej liczyła 33 osoby, w tym kadra kierownicza – 2 osoby, pracownicy socjalni – 8 osób, pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze – 4 osoby, pozostali pracownicy – 7 osób oraz 3 asystentów rodziny (w tym jedna na urlopie macierzyńskim), 2 osoby w dziale świadczeń rodzinnych (w tym 1 na urlopie wychowawczym), 1 osoba ds. świadczeń z funduszu alimentacyjnego, 1 osoba ds. dodatków mieszkaniowych, 2 osoby ds. świadczeń wychowawczych (500+), 3 osoby – wychowawcy w Świetlicy „U Kubusia Puchatka” (w tym 1 na urlopie wychowawczym).

Z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok wynika, iż Ośrodek spełniał ustawowy warunek co do liczby zatrudnionych osób – 1 pracownik na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin i minimum 3 zatrudnionych pracowników socjalnych.

Możemy zauważyć, iż zarówno liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Skwierzynie na przestrzeni lat 2017-2019 uległa zmniejszeniu. W 2019 roku z pomocy społecznej skorzystało 477 rodzin – to o 21,9% mniej niż w 2017 roku oraz o 12% mniej niż w 2018 roku.

Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Skwierzyna w latach 2017-2019

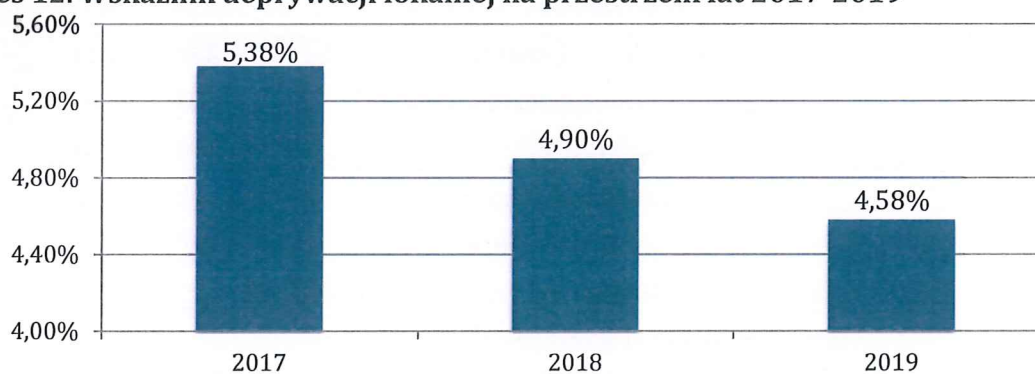

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na tysiąc mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2017-2019 wartość tego wskaźnika zmniejszyła się z 5,38% w 2017 roku do 4,58% w 2019 roku. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 12. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Z pomocy społecznej w postaci świadczeń pieniężnych w 2019 roku skorzystało 438 osób, natomiast w postaci świadczeń niepieniężnych 193 osoby. W porównaniu do 2017 roku wśród korzystających z pomocy społecznej, zauważyć można spadek liczby rodzin zarówno w przypadku świadczeń pieniężnych, jak i świadczeń niepieniężnych. W roku 2019 liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych w porównaniu do 2017 roku spadła o 22,6%, natomiast w przypadku świadczeń niepieniężnych zauważalny jest spadek o 5,5%.

Tabela 11. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przyznanych z pomocy społecznej w gminie Skwierzyna w latach 2017-2019

rodzaj świadczenia	2017		2018		2019	
	osoby	rodziny	osoby	rodziny	osoby	rodziny
świadczenia pieniężne	563	543	501	486	438	420
świadczenia niepieniężne	185	146	176	140	193	138

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 i 2018 rok

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Skwierzyna była niepełnosprawność – z tego powodu pomoc otrzymało 197 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się długotrwała lub ciężka choroba (195 rodzin), na trzecim – bezrobocie (193 rodziny), natomiast na czwartym – ubóstwo (185 rodzin). Wśród najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej znalazł się również alkoholizm (74 rodziny),

bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (40 rodzin) oraz potrzeba ochrony macierzyństwa (39 rodzin).

Tabela 12. Powody udzielania świadczeń – liczba rodzin

Lp.	powód udzielenia świadczeń	2017	2018	2019
1	ubóstwo	344	266	185
2	bezrobocie	299	239	193
3	niepełnosprawność	236	216	197
4	długotrwała lub ciężka choroba	187	188	195
5	alkoholizm	104	98	74
6	potrzeba ochrony macierzyństwa	50	51	39
	w tym wielodzietność	21	22	18
7	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	53	49	40
	w tym rodziny niepełne	46	40	32
	w tym rodziny wielodzietne	4	5	5
8	przemoc w rodzinie	5	3	4
9	bezdomność	20	16	15
10	zdarzenia losowe	5	6	9
11	sieroctwo	1	2	1
12	narkomania	5	5	4
13	sytuacja kryzysowa	0	2	5
14	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	12	9	10

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

W 2019 roku przeprowadzono wywiady środowiskowe z 477 rodzinami. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono takie wywiady przyjęła trend spadkowy. W porównaniu do 2017 roku liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe zmalała o 21,9%, natomiast w stosunku do 2018 roku spadła o 12,6%.

Tabela 13. Liczba rodzin i osób w rodzinach, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba rodzin ogółem	611	546	477
liczba osób w rodzinach	1 118	986	853

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

8.3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Poniżej przedstawione zostały wszystkie zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Skwierzyna. Należą do nich:

- Urząd Miejski,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- placówki oświatowe,
- placówki ochrony zdrowia,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Komisariat Policji w Skwierzynie,
- Świetlica Środowiskowa „U Kubusia Puchatka”,
- Dom Dziecka im. Janusza Korczaka,
- Klub Abstynenta „Zdrój”,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Dom Pomocy Społecznej,
- Dzienny Dom „Senior-Wigor”,
- Powiatowy Ośrodek Wsparcia „Razem Raźniej” w Skwierzynie,
- Punkt Konsultacyjny,
- Punkt Konsultacyjny Terapii Uzależnień od Środków Psychoaktywnych,
- Miejska Biblioteka Publiczna,
- Skwierzyński Ośrodek Kultury,
- Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- organizacje pozarządowe.

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oraz Policji, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowanych działań interwencyjnych. W części diagnostycznej przedstawiona została również analiza SWOT¹¹.

1. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

¹¹ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2019 roku zostało przyznanych łącznie 2 807 świadczeń pieniężnych rodzinom posiadającym jedno dziecko, 3 504 świadczenia rodzinom z dwójką dzieci, 1 429 świadczeń rodzinom z trójką dzieci oraz 3 637 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

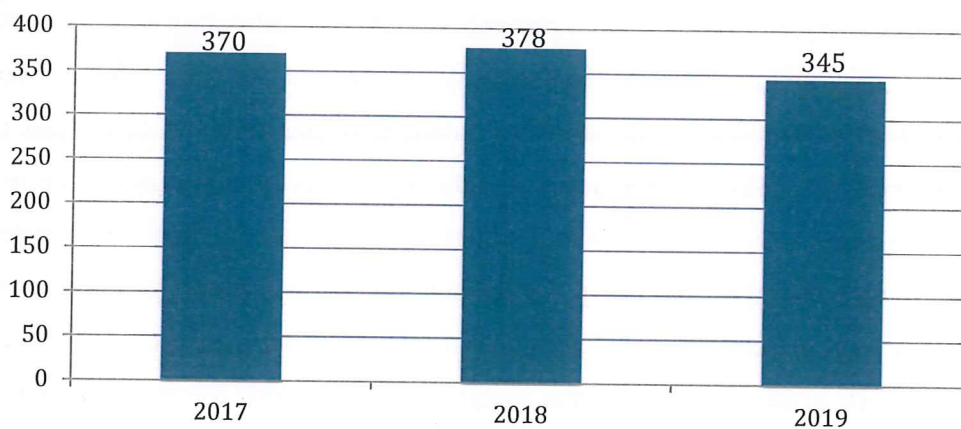
Tabela 14. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2019 roku

typ rodzin	liczba świadczeń niepieniężnych	liczba świadczeń pieniężnych	liczba świadczeń ogółem
jedno dziecko	2 363	444	2 807
dwoje dzieci	3 201	303	3 504
troje dzieci	1 364	65	1 429
czworo i więcej dzieci	3 586	51	3 637

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na poniższym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych w 2019 roku korzystało średnio 345 rodzin, czyli o 8,7% rodzin mniej niż w roku 2018 oraz o 6,7% mniej niż w roku 2017. Kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w 2019 roku wyniosła 1 346 750,94 zł – w stosunku do 2017 roku zmalała o 7,7%.

Wykres 13. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ korzystały 734 rodziny, w 2018 roku – 678 rodzin, natomiast w 2019 roku – 687 rodzin. W porównaniu do 2018 roku zauważalny jest wzrost rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego. Całkowita kwota przyznanych świadczeń wychowawczych w 2019 roku to 8 489 122 zł – w porównaniu do roku poprzedniego liczba ta wzrosła o 34,5%, natomiast w stosunku do 2017 roku uległa zwiększeniu o 28,8%.

Tabela 15. Liczba rodzin oraz kwota świadczeń wychowawczych 500+ na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba rodzin	734	678	687
kwota wydatków (zł)	6 589 032	6 310 871	8 489 122

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku i polega na ustalaniu prawa i wypłaty świadczeń „Dobry Start”, które przysługują w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. W 2019 roku świadczenia „Dobry start” zostały przyznane 1 254 dzieciom, na łączną kwotę 375 450 zł, natomiast w 2018 roku wsparcia udzielono 1 265 dzieciom na kwotę 378 300 zł.

Tabela 16. Kwota i liczba dzieci korzystających ze świadczenia „Dobry start” w latach 2018-2019

wyszczególnienie	2018	2019
liczba dzieci	1 265	1 254
kwota świadczeń (zł)	378 300	375 450

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 i 2019 rok

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej:

- do 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej,
- do ukończenia przez nią 25 roku życia albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności bezterminowo.

Osoba uprawniona oznacza osobę uprawnioną do otrzymywania alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów tytułem wykonawczym jednakże nie wyżej niż 500,00 zł.

W roku 2019 z omawianych świadczeń skorzystało 107 osób z 76 rodzin. W porównaniu do lat poprzednich możemy zauważyć spadek liczby osób korzystających z tego świadczenia. Kwota świadczenia w 2019 roku wyniosła 535 085 zł i była o 10,7% niższa niż w 2017 roku.

Tabela 17. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego oraz kwota świadczeń w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób pobierających świadczenie	121	115	107
liczba rodzin korzystających ze świadczenia	87	80	76
kwota świadczeń (zł)	599 427	565 920	535 085

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

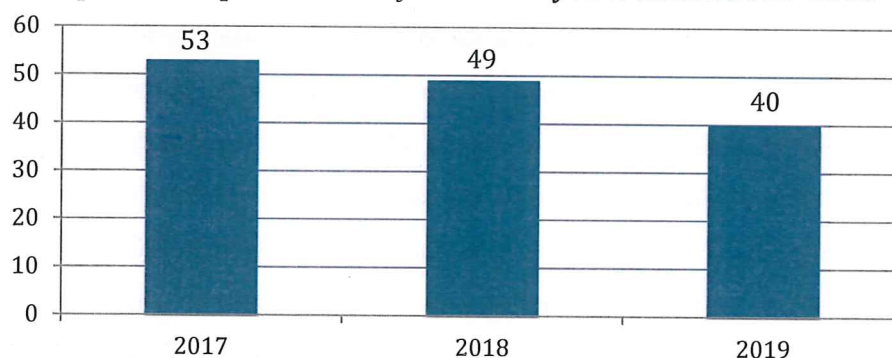
BEZRADNOŚĆ OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZA

W 2019 roku bezradność opiekuńczo-wychowawcza jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znalazła się na szóstym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin, którym została udzielona pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego uległa zmniejszeniu. W 2019 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 40 rodzin. W stosunku do roku 2017 liczba ta spadła o 13 rodzin, natomiast w porównaniu do 2018 roku zmniejszyła się o 9 rodzin.

Wykres 14. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy ekonomicznym.

W celu wsparcia rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w OPS w Skwierzynie zatrudnionych jest dwóch asystentów rodziny. Liczba rodzin, które korzystały z jego usług wynosiła kolejno: 27 rodzin w 2017 roku, 29 rodzin

w 2018 roku oraz 28 rodzin w 2019 roku (składały się one z 47 osób dorosłych i 78 dzieci), w tym 13 rodzin zostało zobowiązanych do pracy przez Sąd Rodzinny. W 2019 roku zakończono pracę z 8 rodzinami, w tym w 6 przypadkach ze względu na osiągnięcie celu, natomiast w 2 rodzinach ze względu na zaprzestanie współpracy.

Tabela 18. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny na przestrzeni lat 2017-2019

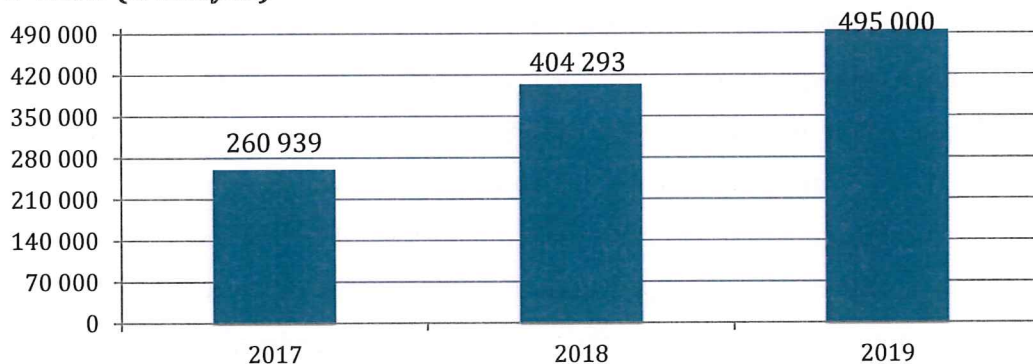
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba asystentów rodziny	2	2	2
liczba rodzin korzystających z pomocy asystentów rodziny	27	29	28

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W roku 2019 w Skwierzynie nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przewyżaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Ośrodek Pomocy Społecznej w 2019 roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 495 000 zł. Możemy zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dzieci w pieczy zastępczej w porównaniu do roku 2018 zwiększyła się o 22,4%, natomiast w stosunku do 2017 roku wzrosła aż o 89,7%.

Wykres 15. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

W 2019 roku w pieczy zastępczej umieszczono 16 dzieci, w tym:

- 5 dzieci w rodzinach zastępczych,
- 1 dziecko w Rodzinnym Domu Dziecka w Chełmsku,
- 3 dzieci w Domu Dziecka w Skwierzynie,
- 3 dzieci w Domu Dziecka w Wolsztynie,
- 2 dzieci w Domu Dziecka w Szamotułach,
- 1 dziecko w Domu Dziecka w Przemyślu,
- 1 dziecko w Regionalnej Placówce Opiekuńczo-Terapeutycznej w Gdańsku¹².

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń, który znajduje się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Stypendium szkolne w 2019 roku otrzymało 43 uczniów na łączną kwotę 78 716 zł.

Zasiłek szkolny to świadczenie o charakterze jednorazowym, które przyznawane jest z powodu przejściowego zdarzenia losowego powodującego trudną sytuację materialną ucznia, w szczególności: śmierć jednego z rodziców, nagła choroba, kradzież, pożar, zalanie lub inne zdarzenia nadzwyczajne i nieprzewidywalne. W 2019 roku wypłacono zasiłek szkolny dla 9 uczniów na łączną kwotę 5 580 zł.

Rodziny z gminy Skwierzyna korzystają z Karty Dużej Rodziny, która przysługuje niezależnie od dochodu rodzinom z co najmniej trójką dzieci. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej, czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki oferują nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni. W 2019 roku Karty Dużej Rodziny wydano 142 rodzinom wielodzietnym.

Na terenie gminy Skwierzyna funkcjonuje Świetlica Środowiskowa „U Kubusia Puchatka”, która czynnie współpracuje z pedagogami i psychologami z Zespołu Edukacyjnego w Skwierzynie w celu zapewnienia kompleksowej opieki i wsparcia psychologiczno-pedagogicznego. W 2019 roku z zajęć świetlicowych skorzystało łącznie 42 dzieci, w tym 6 dzieci z rodzin dotkniętych przemocą.

---

¹² Raport o stanie Gminy Skwierzyna za 2019 rok

W Skwierzynie znajduje się Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, której organem prowadzącym jest powiat międzyrzecki. Teren Poradni obejmuje gminę Skwierzyna, Przytoczna i Bledzew. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Skwierzynie realizując swoje zadania współpracując z placówkami oświatowymi (przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe), a także z instytucjami (Poradnia dla dzieci NZOZ - lekarz pediatra, neurolog, psychiatra, laryngolog). W 2019 roku Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna prowadziła:

- 161 diagnoz psychologicznych (o 1 mniej niż w 2018 roku),
- 210 diagnoz pedagogicznych (o 64 więcej niż w 2018 roku),
- 50 diagnoz logopedycznych (o 1 więcej niż w 2018 roku),
- 64 diagnozy rehabilitacyjne (o 10 więcej niż w 2018 roku),
- 2 diagnozy związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (o 1 więcej niż w 2018 roku)¹³.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich,
- brak funkcjonujących rodzin wspierających.

¹³ Raport o stanie Powiatu Międzyrzeckiego za 2018 i 2019 rok

2. WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby z niepełnosprawnościami z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.* Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

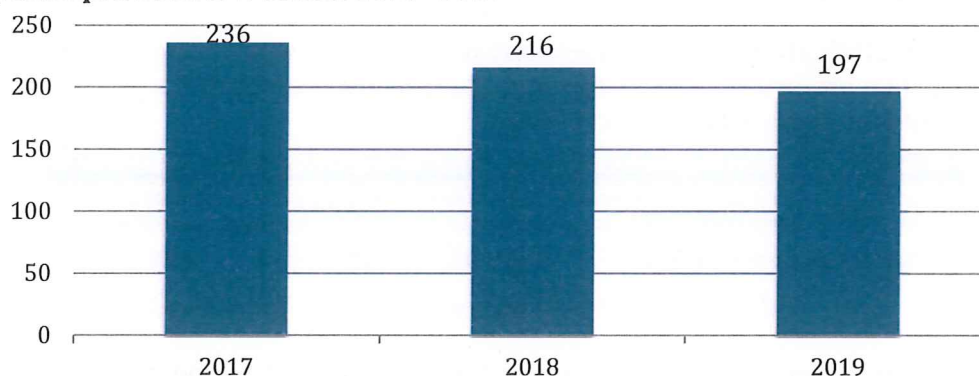
Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnościami tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

W 2019 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znalazła się na pierwszym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 197. W porównaniu do poprzednich lat liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu uległa niewielkiemu zmniejszeniu.

Wykres 16. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2017 roku udzielono 1 123 świadczenia zasiłku pielęgnacyjnego dla niepełnosprawnego dziecka na łączną kwotę 171 819 zł, w 2018 roku liczba świadczeń wyniosła 1 108 na kwotę 175 202 zł, natomiast w 2019 roku przyznano 1 026 świadczeń na kwotę 193 833 zł. W porównaniu do 2017 roku liczba świadczeń zmalała o 8,6%, a kwota świadczeń zwiększyła się o 12,8%.

Tabela 19. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	1 123	1 108	1 026
kwota świadczeń (zł)	171 819	175 202	193 833

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku przyznano 3 390 świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności. W porównaniu do roku 2017 liczba świadczeń uległa zmniejszeniu o 7,5%. Kwota powyższych świadczeń w 2019 roku wyniosła 642 281 zł – w stosunku do 2017 roku zwiększyła się o 33,1%.

Tabela 20. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	3 154	3 142	3 390
kwota świadczeń (zł)	482 562	497 622	642 281

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku przyznano 2 121 świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2018 roku – 2 024, natomiast w 2017 roku – 1 981. Kwota

powyższych świadczeń w 2019 roku wyniosła 401 178 zł – w stosunku do 2017 roku była ona wyższa o 32,4%.

Tabela 21. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	1 981	2 024	2 121
kwota świadczeń (zł)	303 093	320 539	401 178

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom z niepełnosprawnościami z terenu Gminy udzielone zostaje wsparcie między innymi w postaci zasiłków okresowych. W 2019 roku udzielono 11 zasiłków okresowych z tytułu niepełnosprawności, w 2018 roku – 14, natomiast w 2017 roku – 20. Kwota powyższych świadczeń w 2019 roku wyniosła 11 820 zł – w stosunku do 2017 roku była ona niższa o 66,8%.

Tabela 22. Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób	20	14	11
kwota świadczeń (zł)	32 592	16 766	11 820

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

Na terenie Gminy funkcjonuje Powiatowy Ośrodek Wsparcia „Razem Rażniej”, który przyczynia się do kształtowania pozytywnych postaw wobec osób z niepełnosprawnościami. W Ośrodku prowadzone są treningi umiejętności samoobsługowych i społecznych, które mają za zadanie rozwijać umiejętności w zakresie niezależności oraz przygotować do samodzielnego życia. W Ośrodku prowadzone są następujące treningi: kulinarny, umiejętności praktycznych, higieniczny, budżetowy, poznawczy oraz interpersonalny.

Ponadto gmina Skwierzyna podejmuje następujące formy pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych:

- usługi opiekuńcze świadczone przez opiekunki i pomoce sąsiedzkie,
- dowóz niepełnosprawnych dzieci do Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Gorzowie Wielkopolskim,
- dowóz niepełnosprawnych dzieci do Zespołu Szkół nr 14 im. Ambasadorów Praw Człowieka w Gorzowie Wielkopolskim,

- dowóz niepełnosprawnego dziecka do Przedszkola Specjalistycznego dla Dzieci Autystycznych w Gorzowie Wielkopolskim,
- pomoc w dotarciu do lekarzy specjalistów, szczególnie rodziców z dziećmi objętych asystą rodzinną.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- niepełnosprawność jako jeden z najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców gminy Skwierzyna,
- wzrost zapotrzebowania na zasiłki pielęgnacyjne,
- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych.

3. ZDROWIE PSYCHICZNE

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹⁴.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak, ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest

¹⁴ www.psychiatriapolska.pl

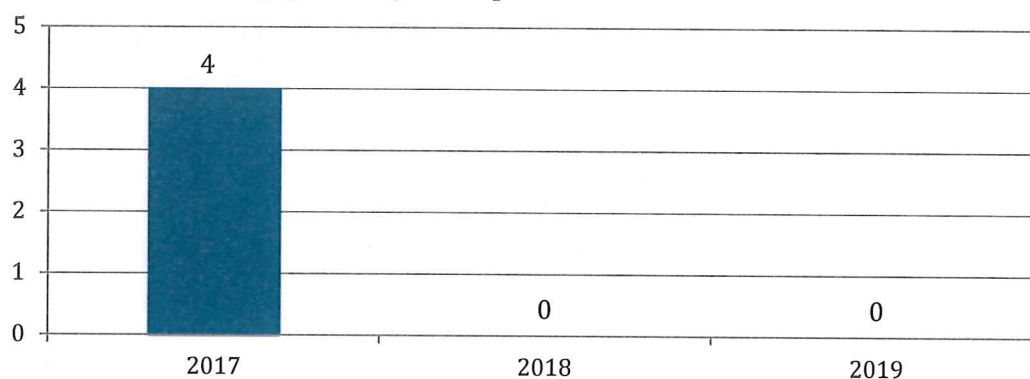
bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez gminę, należy organizacja i świadczenie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Celem specjalistycznych usług opiekuńczych jest poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez: zapewnienie wysokiej jakości specjalistycznej pomocy osobom samotnym z zaburzeniami psychicznymi, w przypadkach gdy są jej pozbawione, oraz osobom, które wymagają takiej pomocy, a rodzina nie może jej zapewnić; pomoc dostosowaną do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi oraz celów postawionych w planach postępowania terapeutyczno-wspierającego, świadczoną przez osoby z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie. Zakres czynności obejmuje m.in.: uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym zwłaszcza: kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji, prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych oraz wspieranie w formie asystowania w codziennych czynnościach, a także radzenie sobie w sytuacjach kryzysowych – poradnictwo specjalistyczne, interwencje kryzysowe, wsparcie psychologiczne, rozmowy terapeutyczne.

W latach 2018-2019 ze specjalistycznych usług opiekuńczych nie skorzystała żadna osoba z zaburzeniami psychicznymi, natomiast w 2017 roku były to 4 osoby.

Wykres 17. Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19. Pandemia wiąże się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były dramatyczne, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, istnieje pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- nasilenie się problemów ze zdrowiem psychicznym osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży będące konsekwencją pandemii COVID-19.

4. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁵. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800

¹⁵ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych, tj. takich, gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Działanie podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynikają między innymi z corocznie uchwalanego przez Radę Miejską w Skwierzynie *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021* przyjętego uchwałą Nr XXX/239/21 z dnia 18 lutego 2021 roku Program obejmuje 6 celów operacyjnych:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, współuzależnionych, zagrożonych uzależnieniem oraz dotkniętym przemocą w rodzinie.
2. Udzielanie rodzinom z problemem alkoholowym oraz rodzinom dotkniętym przemocą pomocy psychospołecznej i prawnej.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej dla dzieci i młodzieży oraz ich opiekunów w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
4. Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.
5. Podejmowanie działań w zakresie skutecznego przestrzegania prawa dotyczącego dostępności do alkoholu, ograniczenia jego reklamy, promocji i spożywania.
6. Stosowanie instrumentów prawnych i społecznych wobec osób nadużywających alkoholu, stosujących przemoc w rodzinie, nieprzestrzegających norm prawnych i zasad współżycia społecznego¹⁶.

---

¹⁶ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021

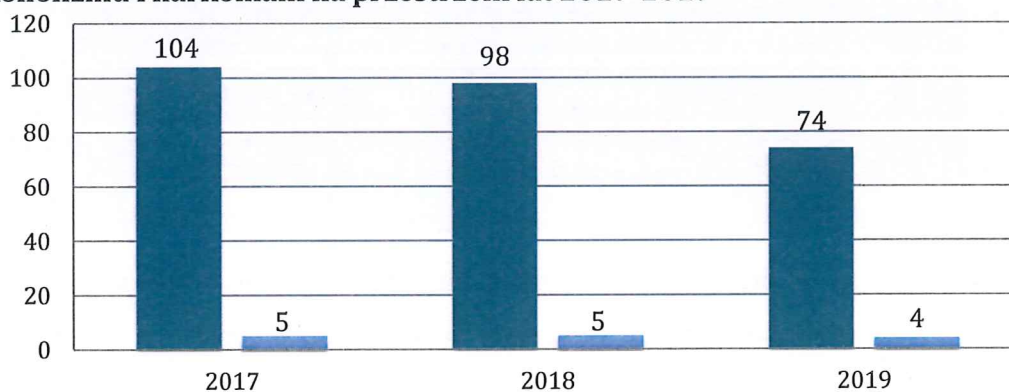
ALKOHOLIZM

W 2019 roku alkoholizm jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znalazł się na piątym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

W 2019 roku z pomocy finansowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie skorzystały 74 rodziny z powodu uzależnienia od alkoholu, w 2018 roku było to 98 rodzin, natomiast w 2017 roku – 104 rodziny. W latach 2017-2018 wsparcie z powodu narkomanii otrzymało 5 rodzin, natomiast w 2019 roku były to 4 rodziny.

Wykres 18. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Skwierzyna mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

POMOC W PRZYPADKU UZALEŻNIEŃ

Ośrodek Pomocy Społecznej

Punkt Konsultacyjny Terapii Uzależnień od Środków
Psychoaktywnych

Klub Abstynenta "Zdrój"

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych

publiczne placówki ochrony zdrowia

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Komisariat Policji

Punkt Konsultacyjny

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach przysługujących jej uprawnień.

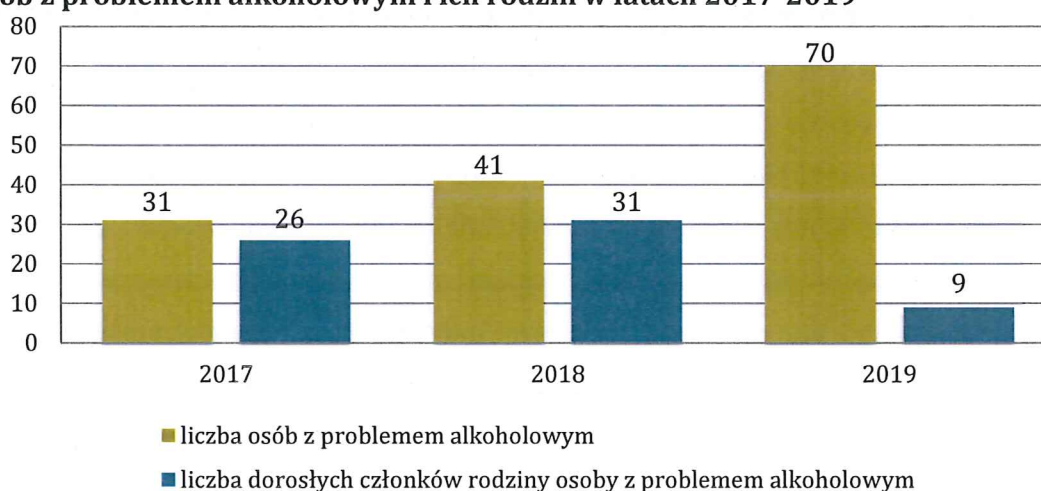
Według stanu na koniec 2019 roku Komisja liczyła 6 osób. W 2019 roku 52 osoby były wzywane na posiedzenie podkomisji 133 razy, a Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 5 osób uzależnionych od alkoholu. W stosunku do roku ubiegłego odnotowany został spadek liczby osób uzależnionych oraz wzrost liczby ich rodzin, z którymi przeprowadzono rozmowy. Dane dotyczące działań GKRPA w Skwierzynie podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skwierzynie wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	88	74	52
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	8	0	9
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	13	4	5
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	6	3	5

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

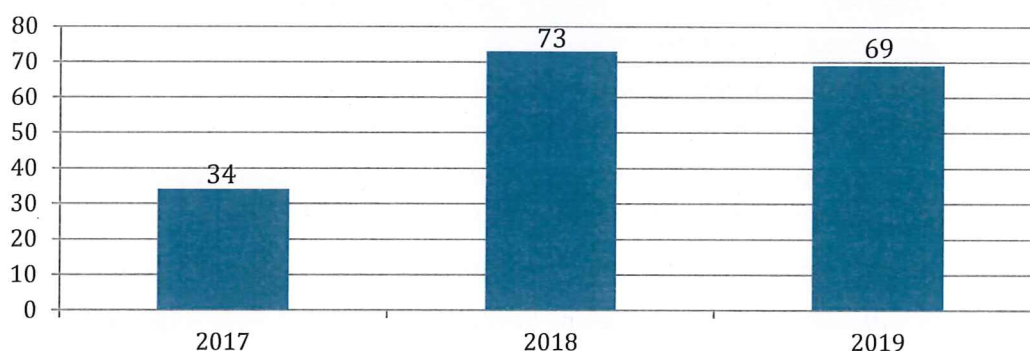
Na terenie gminy Skwierzyna funkcjonuje Punkt Konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin, który w 2019 roku były czynny 30 godzin w miesiącu. Jak wynika z przedstawionych na poniższym wykresie danych, w 2019 roku udzielono porady 70 osobom z problemem alkoholowym oraz 9 dorosłym członkom rodzin osób z problemem alkoholowym. W porównaniu do 2017 roku liczba udzielonych porad osobom z problemem alkoholowym zwiększyła się ponad dwukrotnie, natomiast w przypadku dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym liczba ta uległa trzykrotnemu zmniejszeniu.

Wykres 19. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2018 i 2017 rok

W Gminie funkcjonuje ponadto Punkt Konsultacyjny Terapii Uzależnień od Środków Psychoaktywnych, w ramach którego zatrudniony jest psycholog dyżurujący w każdy pierwszy i trzeci poniedziałek miesiąca. W 2019 roku z porad skorzystało 69 osób, w tym: 19 kobiet i 50 mężczyzn, w 2018 roku były to 73 osoby, natomiast w 2017 roku – 34 osoby.

Wykres 20. Liczba osób korzystających z porad w Punkcie Konsultacyjnym Terapii Uzależnień od Środków Psychoaktywnych w gminie Skwierzyna w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii za lata 2017-2019

W latach 2017-2019 podpisano również porozumienie z Samodzielnym Publicznym Szpitalem dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Międzyrzeczu w ramach wsparcia Całodobowego Oddziału Leczenia Uzależnień w Obrzycach. W 2017 roku na oddział leczenia uzależnień przyjęto 12 pacjentów z terenu gminy Skwierzyna, w 2018 roku – 14 osób, natomiast w 2019 roku – 16 pacjentów¹⁷.

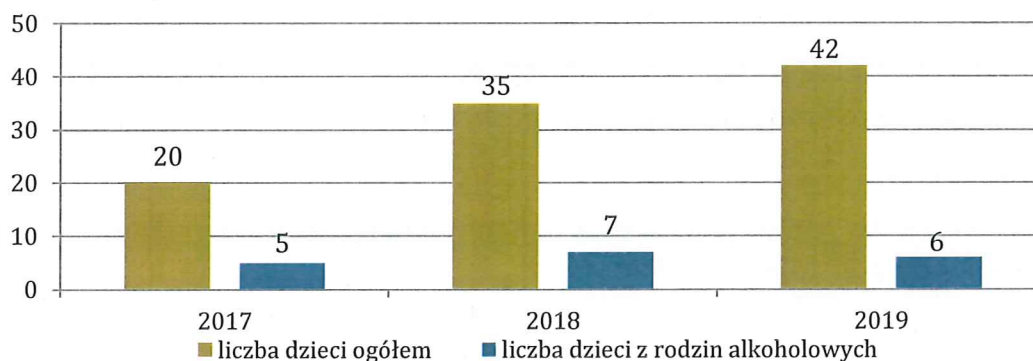
Na terenie gminy Skwierzyna funkcjonuje jedna samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym – Klub Abstynenta „Zdrój”. W Gminie nie działa żadna samopomocowa grupa wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (Al-Anon) ani grupa wsparcia dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA).

Na terenie gminy Skwierzyna funkcjonuje Świetlica Środowiskowa „U Kubusia Puchatka”, w której psychoterapeuta wspiera pracę poprzez opracowywanie wraz z wychowawcami i pracownikami socjalnymi indywidualnych planów pracy dla dzieci zakwalifikowanych do zajęć, prowadzenie indywidualnych terapii dla dzieci oraz konsultacji dla wychowawców i rodziców. W 2019 roku z zajęć w Świetlicy skorzystało łącznie 42 dzieci, w tym 6 dzieci z rodzin alkoholowych, w 2018 roku było to 35 dzieci,

¹⁷ Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii za lata 2017-2019

w tym 7 z rodzin alkoholowych, natomiast w 2017 roku – 20 dzieci, w tym 5 z rodzin alkoholowych.

Wykres 21. Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach Świetlicy Środowiskowej w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2018 i 2017 rok

GKRPA zajmuje się również profilaktyką zachowań ryzykownych. Na przestrzeni lat 2017-2019 nie zostały przeprowadzone programy rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN.

W 2019 roku na terenie gminy Skwierzyna odbyły się także festyny i inne imprezy plenerowe, konkursy oraz imprezy sportowe. W 2019 roku najwięcej dzieci uczestniczyło w festynach i innych imprezach plenerowych. W latach 2017-2018 nie odbyły się żadne działania nie będące ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi.

Tabela 24. Liczba uczestników działań nie będących ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi w latach 2017-2019

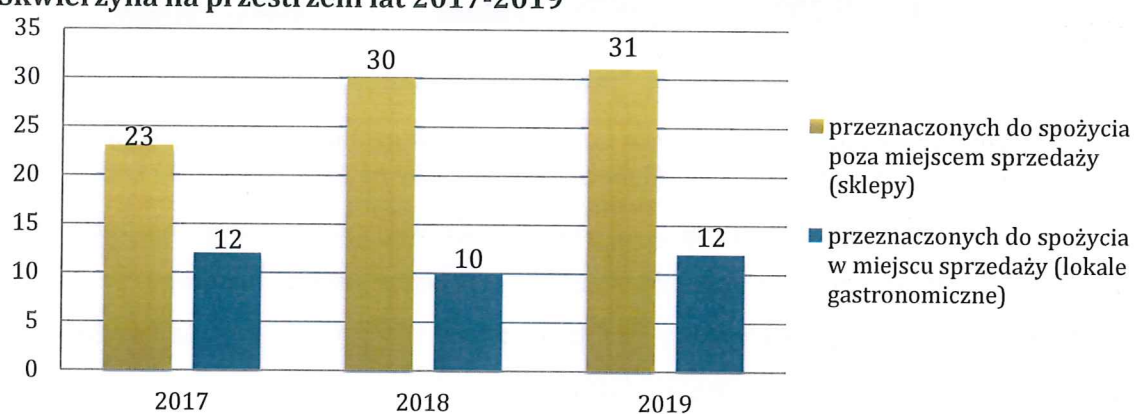
wyszczególnienie	2017	2018	2019
	liczba uczestników	liczba uczestników	liczba uczestników
jednorazowe prelekcje, pogadanki	0	0	0
spektakle	0	0	0
festyny i inne imprezy plenerowe (poza sportowymi)	0	0	100
imprezy sportowe (turnieje, wyścigi, olimpiady itp. z wyjątkiem pozalekcyjnych zajęć sportowych)	0	0	40
konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne itp.)	0	0	50

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2018 i 2017 rok

RYNEK NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

W roku 2019 na terenie gminy Skwierzyna znajdowały się łącznie 43 punkty sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 31 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz 12 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży. W porównaniu do 2017 roku dostrzegalny jest wzrost liczby punktów, w których prowadzona jest sprzedaż alkoholu – w 2017 roku było łącznie 35 punktów, w 2018 roku – 40, natomiast w 2019 roku – 43.

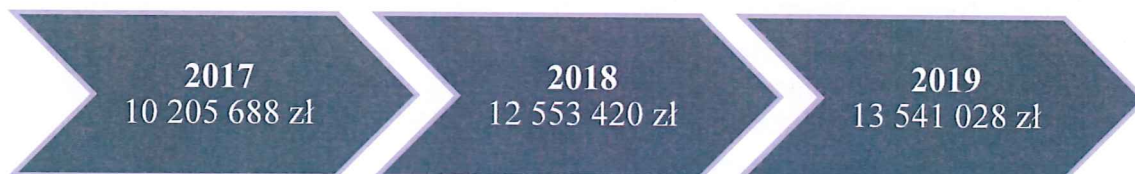
Wykres 22. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Skwierzyna na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2018 i 2017 rok

W roku 2019 wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Skwierzyna wyniosła łącznie 13 541 028,90 zł, w tym 6 440 462,10 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 1 026 525,95 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 6 074 040,85 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. Są to wartości zadeklarowane w corocznym sprawozdaniu z działalności samorządu gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1. Można zauważyć, że wartość sprzedanego alkoholu w stosunku do 2017 roku wzrosła o 32,7%, natomiast w porównaniu do 2018 roku uległa zwiększeniu o 7,9%.

Rysunek 3. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Skwierzyna w latach 2017-2019

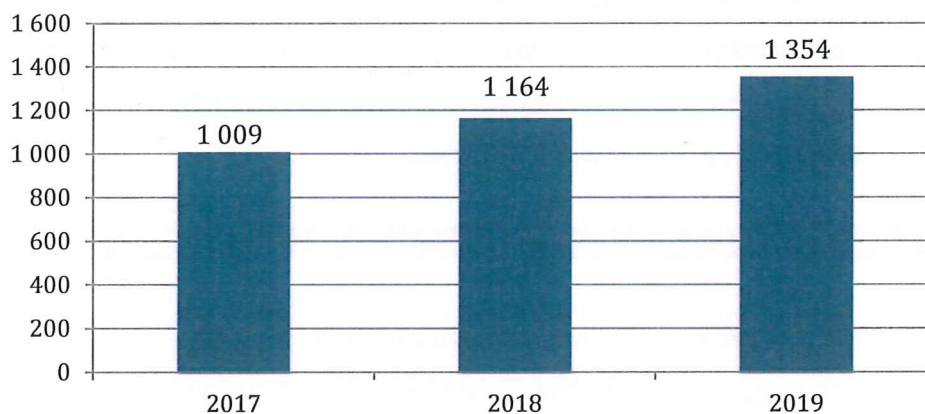

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2018 i 2017 rok

Na przestrzeni lat 2017-2019 w gminie Skwierzyna zauważyć można wzrost wartości sprzedanego alkoholu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia. W 2017 roku było to 1 009 zł, w 2018 roku – 1 164 zł, natomiast w 2019 roku – 1 354 zł. W porównaniu do 2017 roku nastąpił więc wzrost sprzedanego alkoholu na 1 mieszkańca o 34,2%.

Wykres 23. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia w gminie Skwierzyna w latach 2017-2019 (w złotych)

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2018 i 2017 rok

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią ograniczenia aktywności społecznej, izolacji, niepokoju o zdrowie swoje i najbliższych, a także bezpieczeństwo ekonomiczne, w istotny sposób zwiększy obciążenie zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami. Konsekwencją pandemii może być wzrost liczby osób uzależnionych zarówno od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, jak i urządzeń elektronicznych.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wystąpienia przemocy w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień,
- wzrost liczby osób z problemem alkoholowym, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjnym,
- wzrost liczby pacjentów z Gminy w oddziale leczenia uzależnień,

- wzrost liczby osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia,
- brak samopomocowych grup wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (Al-Anon) oraz dla dorosłych dzieci alkoholowych (DDA),
- wzrost wartości sprzedanego alkoholu,
- brak realizowanych programów rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN i IPiN.

5. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”¹⁸.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy należy podejmować interwencje socjalne i psychologiczne niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie zajmuje się Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których

¹⁸ Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r.

mowa w art. 9a ust. 3 i 5, oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie¹⁹.

W skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wchodzi przedstawiciele: Ośrodka Pomocy Społecznej, Komisariatu Policji, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kurator przy Sądzie Rejonowym w Międzyrzeczu, oświaty na szczeblu gminnym, NZOZ w Skwierzynie oraz organizacji pozarządowych.

Działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy zawarte zostały w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2024* przyjętym uchwałą Rady Miejskiej w Skwierzynie Nr V/38/19 z dnia 30 stycznia 2019 roku. Celem głównym Programu jest „przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i skuteczne rozwiązywanie problemów z nim związanych na terenie Gminy Skwierzyna”. Osiągnięcie głównego celu będzie możliwe poprzez realizację celów szczegółowych:

- interdyscyplinarną współpracę służb i instytucji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym w ramach działań interwencyjnych – procedura „Niebieskie Karty”,
- zwiększenie skuteczności działań motywacyjno-interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- ochronę ofiar przemocy w rodzinie,
- podniesienie skuteczności działań służb świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie i wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,

---

¹⁹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

- działania edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży mające na celu propagowanie skutecznych sposobów powstrzymania przemocy,
- zmianę postaw, przekonań i zachowań mieszkańców gminy Skwierzyna wobec zjawiska przemocy,
- podnoszenie kompetencji służb zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie²⁰.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Skwierzyna mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

POMOC W PRZYPADKU PRZEMOCY

Ośrodek Pomocy Społecznej

Komisariat Policji

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

placówki ochrony zdrowia

placówki oświatowe

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

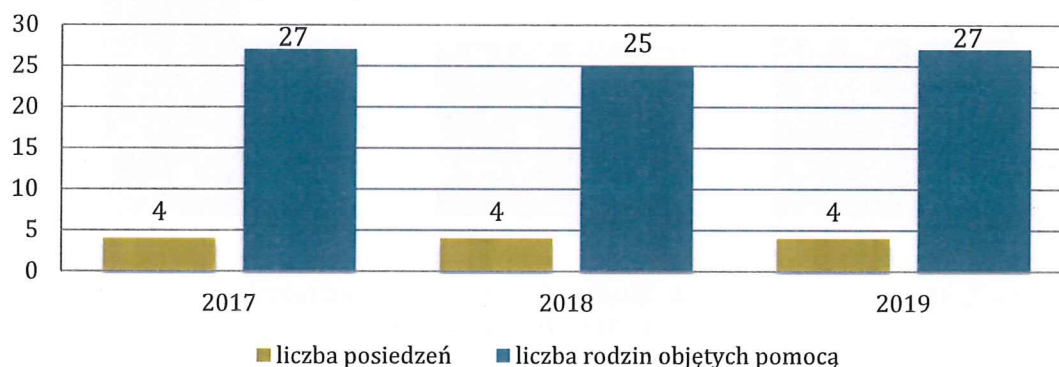
Punkt Konsultacyjny

Punkt Interwencji Kryzysowej

²⁰ Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w latach 2019-2024

Liczbę posiedzeń Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Skwierzynie oraz liczbę rodzin objętych ich pomocą w latach 2017-2019 przedstawia poniższy wykres. Z danych źródłowych wynika, że na przestrzeni lat 2017-2019 liczba odbytych posiedzeń była niezmienna i wyniosła 4, natomiast liczba rodzin objętych pomocą Zespołu jest na takim samym poziomie, jak w 2017 roku i wynosi 27.

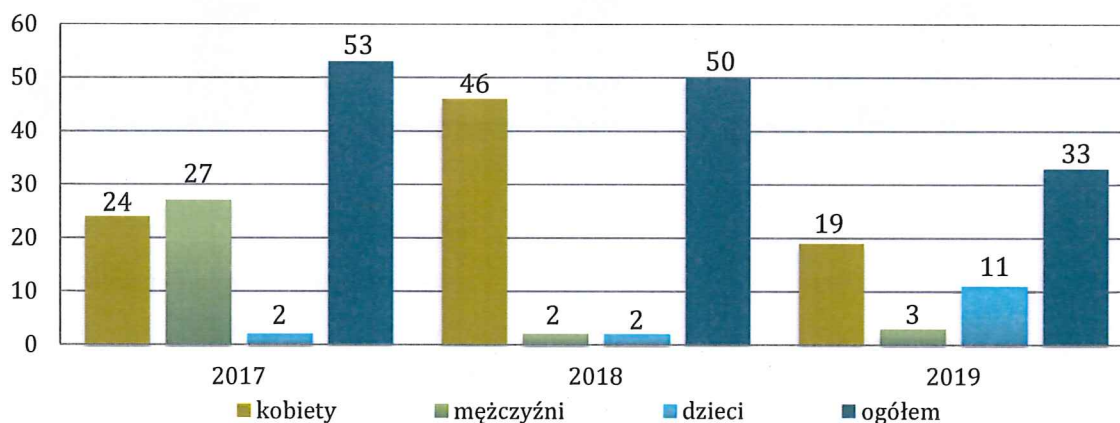
Wykres 24. Liczba posiedzeń Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz liczba rodzin objętych ich pomocą w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku objęte pomocą Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego były 33 osoby, w tym 19 kobiet, 3 mężczyźni oraz 11 dzieci. W 2018 roku z pomocy GZI korzystało 50 mieszkańców, w tym 46 kobiet, 2 mężczyźni oraz 2 dzieci, natomiast w 2017 roku liczba osób objętych pomocą GZI wyniosła 53, w tym 24 kobiety, 27 mężczyzn oraz 2 dzieci. W porównaniu do 2017 roku liczba osób objętych pomocą Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego uległa zmniejszeniu. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że liczba dzieci objętych pomocą uległa pięciokrotnemu zwiększeniu.

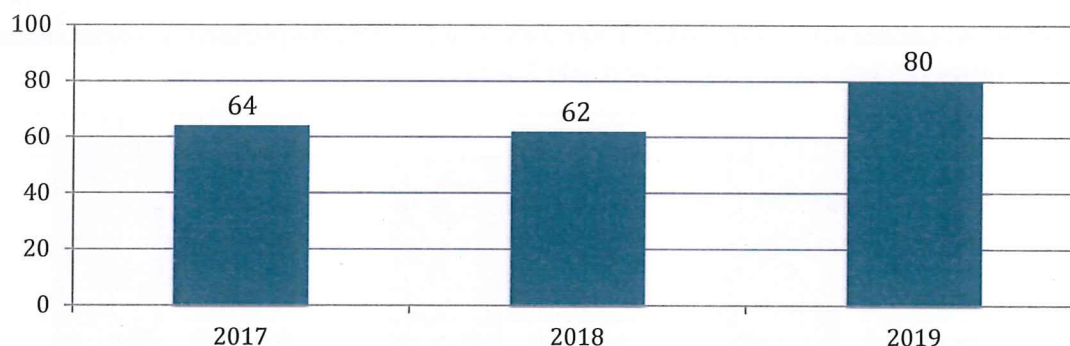
Wykres 25. Liczba osób objętych pomocą Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Kolejną analizowaną kwestią jest liczba posiedzeń grup roboczych odbytych w latach 2017-2019. W 2019 roku kształtowała się ona na poziomie 80 posiedzeń, w roku ubiegłym – 62, a w roku 2017 – 64. Oznacza to systematyczny wzrost liczby spotkań grup roboczych w latach 2017-2019.

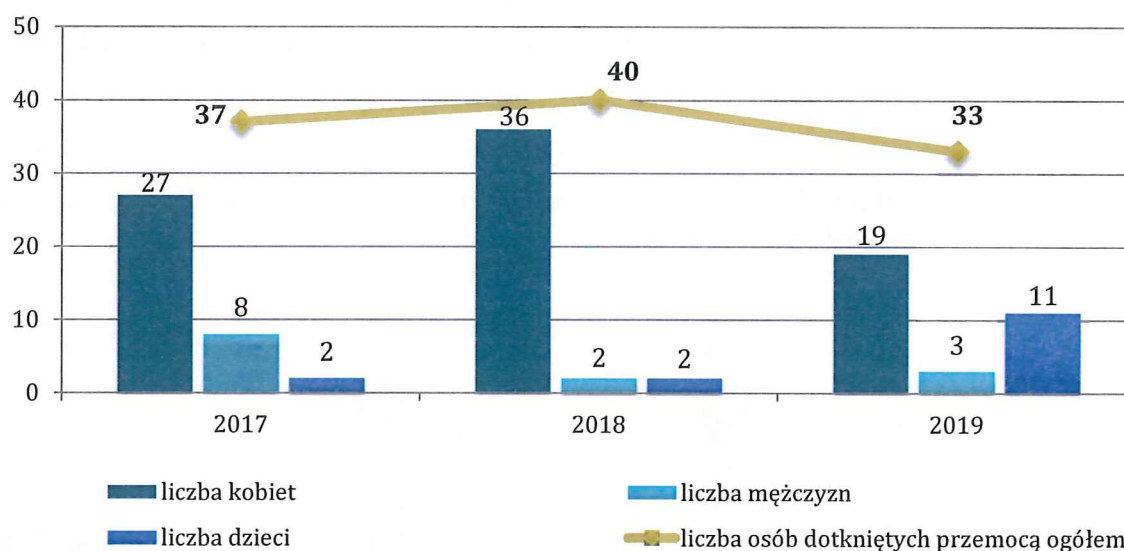
Wykres 26. Liczba posiedzeń grup roboczych w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Z poniższych danych wynika, że liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w ciągu trzech ostatnich lat nieco się zmniejszyła. Z wykresu nr 27 wynika, że w 2019 roku przemoc w rodzinie dotyczyła 19 kobiet, 3 mężczyzn i 11 dzieci. W porównaniu do poprzednich lat zauważyć można znaczny wzrost dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie.

Wykres 27. Liczba osób dotkniętych przemocą na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W 2019 roku sporządzono 8 formularzy „Niebieska Karta – A” wszczynając procedurę, sporządzono 17 formularzy „Niebieska Karta – C” oraz 17 formularzy „Niebieska Karta – D”, natomiast zakończono 14 spraw w ramach procedury, w tym 12 z powodu ustania przemocy w rodzinie, natomiast 2 z powodu rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań. W stosunku do 2017 roku wzrosła liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”, a zmalała liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C” i „Niebieska Karta – D”. Spadek odnotowany został również w przypadku liczby zakończonych procedur. W 2019 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 29 „Niebieskich Kart - A” – liczba ta jest nieco mniejsza w porównaniu do 2018 roku.

Tabela 25. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba „Niebieskich Kart - A”	23	31	29
liczba formularzy „Niebieska Karta – A” wszczynających procedurę	3	5	8
liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C”	24	18	17
liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D”	20	13	17
liczba zakończonych spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty”	18	26	14

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programy Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Członkowie GKRPA kontaktowali się z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie oraz osobami stosującymi przemoc. W 2019 roku członkowie Komisji skontaktowali się z 22 osobami doznającymi przemocy oraz 28 osobami będącymi sprawcami przemocy w rodzinie. W porównaniu do 2017 roku, Komisja kontaktowała się z podobną liczbą osób dotkniętych problemem przemocy oraz większą liczbą osób stosujących przemoc.

Tabela 26. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz stosujących przemoc, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w Skwierzynie w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
osoby doznające przemocy w rodzinie	23	31	22
osoby stosujące przemoc w rodzinie	9	6	28

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Skwierzynie funkcjonuje Punkt Interwencji Kryzysowej. W ramach działania Punktu można było bezpłatnie uzyskać pomoc prawną (w każdy piątek w godzinach 9.00-12.00). Z porad prawnych w 2019 roku skorzystało łącznie 59 osób z czego 9 osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w 2018 roku – 51 osób, w tym 5 osób dotkniętych przemocą w rodzinie, natomiast w 2017 roku były to 3 osoby dotknięte przemocą.

Na terenie gminy Skwierzyny osoby doznające i stosujące przemoc w rodzinie mogą uzyskać pomoc i wsparcie w Punkcie Konsultacyjnym. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób stosujących oraz doznających przemocy w rodzinie korzystających z Punktu była nieznaczna, jednak liczba osób, które doświadczają przemocy na przestrzeni analizowanych lat zmalała, natomiast zwiększeniu uległa liczba osób, które stosują przemoc. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Liczba osób doznających przemocy oraz stosujących przemoc, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjnym w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku 4 dzieci (1 chłopiec i 3 dziewczynki) zostało odebranych z rodziny z powodu bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie. Na przestrzeni lat 2017-2018 nie odebrano żadnego dziecka z powyższego powodu.

Obszary problemowe

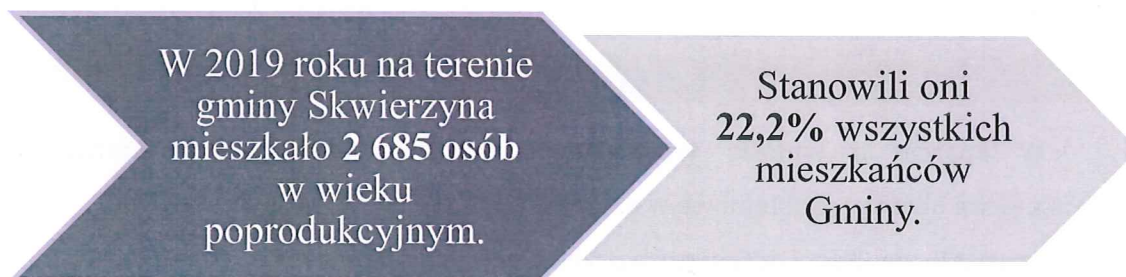
W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wzrost liczby dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie,
- wzrost liczby odebranych dzieci z rodzin z powodu bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie,
- wzrost formularzy „Niebieska Karta – A” wszczynających procedurę.

6. AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

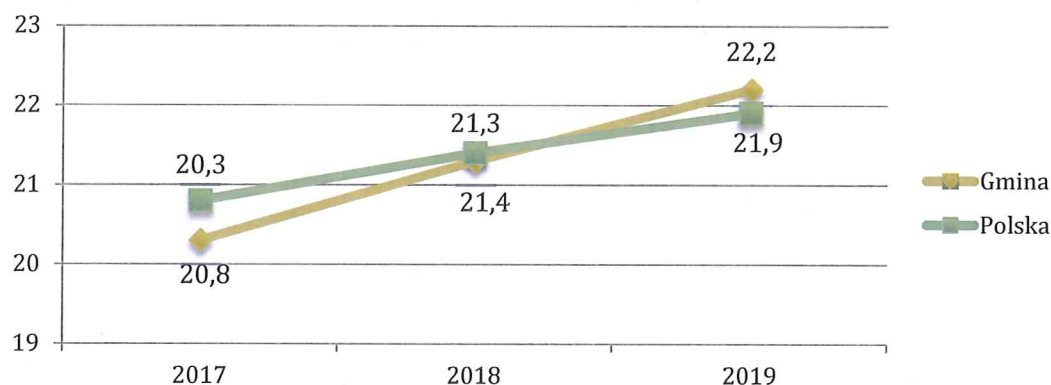
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej. Należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć systematyczny wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W 2019 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 22,2% wszystkich mieszkańców Gminy. W porównaniu do roku 2017 udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności wzrósł o 1,9 pp. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie jest na podobnym poziomie jak w całej Polsce. Analizując wzrost udziału osób starszych w ogóle społeczeństwa w ostatnich latach możemy stwierdzić, że społeczeństwo Gminy starzeje się w analogiczny sposób jak populacja Polski.

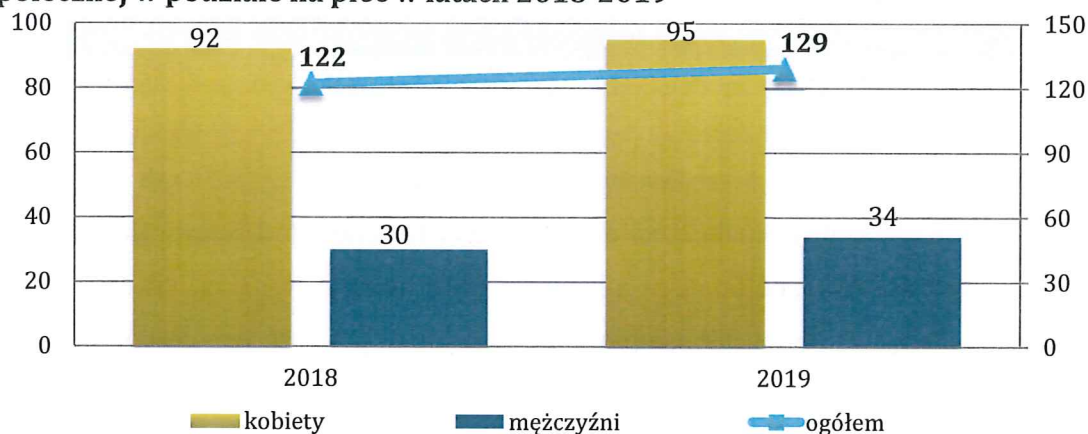
Wykres 29. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Gminie i Polsce na przestrzeni lat 2017-2019 (w %)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób korzystających z pomocy społecznej w wieku poprodukcyjnym w 2019 roku wyniosła 129. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – 73,6% (95 osób), natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn było 34 (26,4%). Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym, korzystających z pomocy społecznej w porównaniu do roku poprzedniego zwiększeniu o 7 osób.

Wykres 30. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2018-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. W pierwszej kolejności taką opiekę zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa powinna zapewnić rodzina. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w DPS pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo.

Na terenie gminy Skwierzyna znajduje się Dom Pomocy Społecznej, który dysponuje 47 miejscami. Dom jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej powiatu międzyrzeckiego, utworzony na zasadach obowiązujących jednostki budżetowe. Dom realizuje zadania pomocy społecznej w zakresie pomocy społecznej i ochrony zdrowia psychicznego w szczególności poprzez:

- zapewnienie całodobowej opieki nad mieszkańcami domu,
- kształtowanie nawyków w zakresie życia społecznego,
- zaspakajanie potrzeb bytowych, opiekuńczych, edukacyjnych, wspomagających oraz rehabilitacyjnych w zakresie i formie wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie w 2019 roku poniósł odpłatność za pobyt w DPS 23 mieszkańców na łączną kwotę 683 674 zł. W porównaniu do poprzednich lat liczba osób, za którą poniesiono opłatę uległa zwiększeniu. Szczegółowe dane dotyczące odpłatności za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019 znajdują się w tabeli poniżej.

Tabela 27. Odpłatność gminy Skwierzyna za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób	19	19	23
kwota świadczeń (zł)	561 878	591 425	683 674

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 i 2018 rok

Na terenie gminy Skwierzyna od 2016 roku funkcjonuje Dzienny Dom „Senior-Wigor”, który został współfinansowany przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Pobyt w Domu jest bezpłatny, a uczestnicy ponoszą jedynie odpłatność za posiłki. Seniorzy mają możliwość uczęszczania do Dziennego Domu codziennie od poniedziałku do piątku. Z placówką współpracują wolontariusze, którzy prowadzą zajęcia komputerowe, organizują gry i zabawy oraz spotkania poetyckie.

Seniorzy z gminy Skwierzyna mają również możliwość uczestnictwa w Klubie Seniora prowadzonego przez Stowarzyszenie „Zielona Przystań” w Skwierzynie, który funkcjonuje od 1984 roku. Klub wspiera aktywność osób starszych, sprzyja integracji i rozwijaniu zainteresowań.

Ponadto na terenie gminy Skwierzyna funkcjonuje Miejska Rada Seniorów, która została powołana uchwałą Nr XIII/94/15 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 22

października 2015 roku. Celem jej działalności jest zapewnienie osobom starszym wpływu na sprawy dotyczące lokalnej społeczności oraz działalność na rzecz pobudzania aktywności obywatelskiej seniorów. W Gminie funkcjonuje także Uniwersytetu Trzeciego Wieku, który od 2017 roku jest samodzielnym podmiotem prawnym gminy Skwierzyna.

Seniorzy z Gminy mają możliwość skorzystania ze Skwierzyńskiej Karty Seniora, która zapewnia system zniżek wśród prywatnych partnerów, natomiast na poziomie wojewódzkim z Lubuskiej Karty Seniora.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

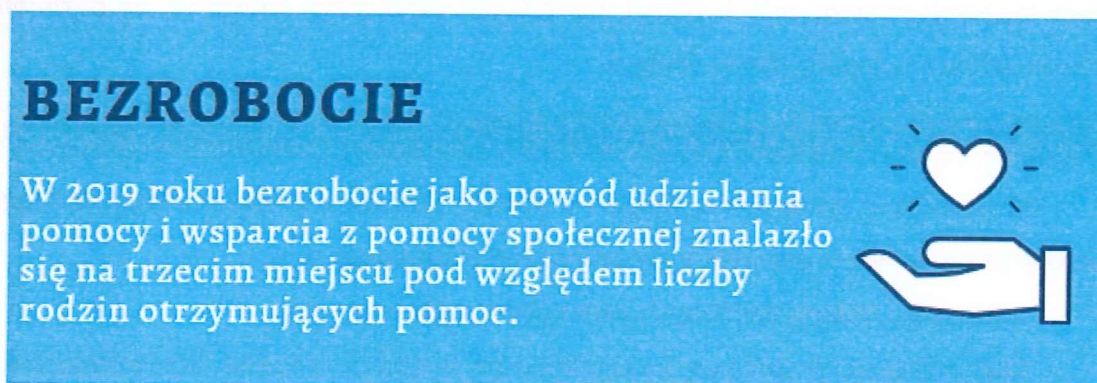
- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.

7. PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

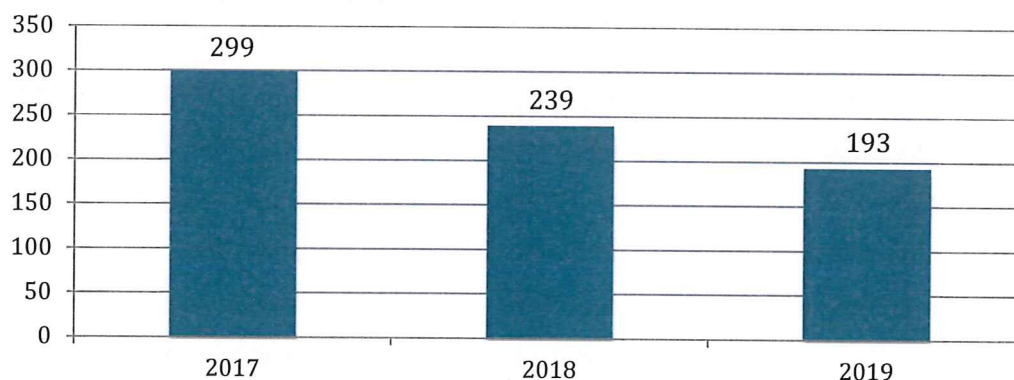
Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na

funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 193. Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć tendencję spadkową liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu.

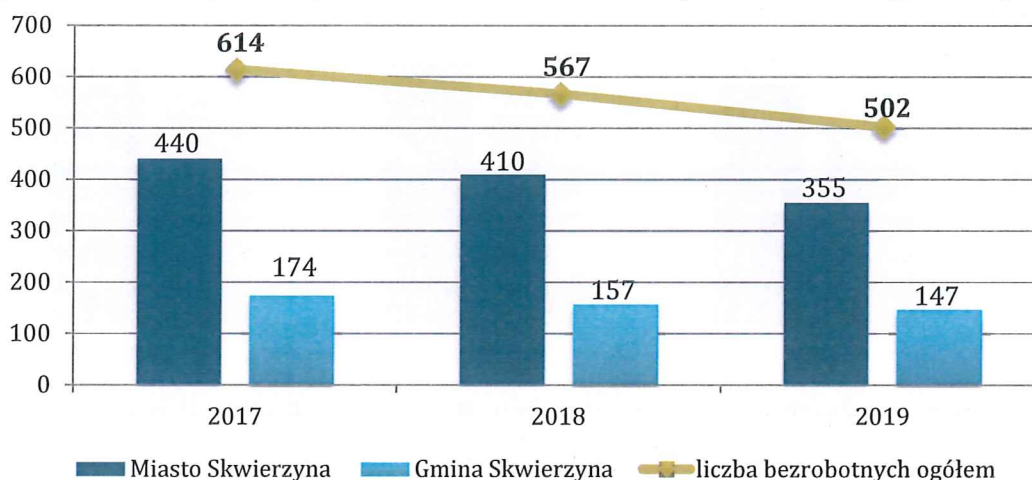
Wykres 31. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

Liczba bezrobotnych mieszkańców pod koniec grudnia 2019 roku wyniosła 502 osoby. Z liczby tej 70,7% bezrobotnych to mieszkańcy miasta Skwierzyna (355 osób), natomiast 29,3% to osoby z gminy Skwierzyna (147 osób). W porównaniu do danych z 2017 roku liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 18,2%, natomiast w stosunku do 2018 roku zauważalny jest spadek w wysokości 11,5%.

Wykres 32. Liczba osób bezrobotnych w podziale na miejsce zamieszkania w gminie Skwierzyna na przestrzeni lat 2017-2019 (stan na koniec grudnia)

Źródło: <https://miedzyrzecz.praca.gov.pl/>

Spośród wszystkich osób bezrobotnych, w 2019 roku kobiety stanowiły 60,7% (305 osób), natomiast mężczyźni 39,3% (197 osób). Od 2017 roku zauważalny jest minimalny spadek udziału kobiet bezrobotnych – z 62,5% w 2017 roku do 60,7% w 2019 roku oraz wzrost udziału mężczyzn – z 37,5% w 2017 roku do 39,3% w 2019 roku.

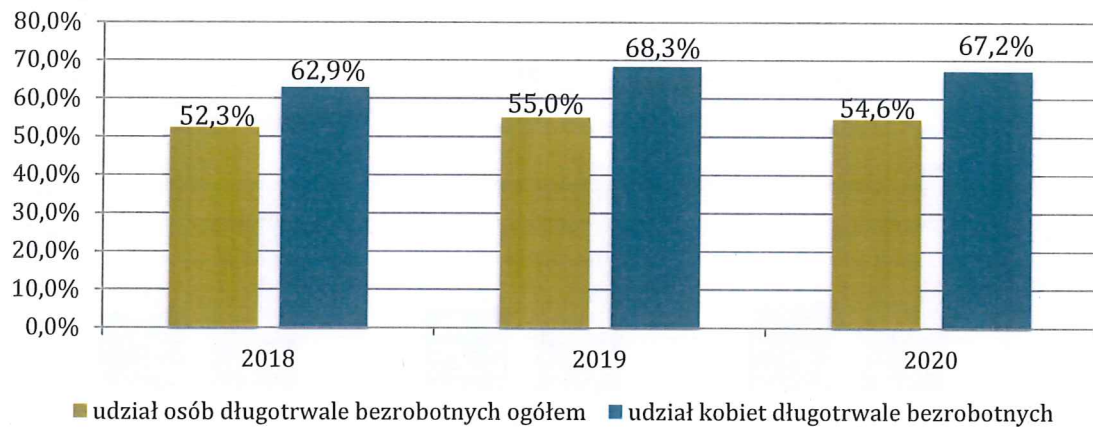
Tabela 28. Liczba osób bezrobotnych w podziale na płeć w gminie Skwierzyna na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba bezrobotnych ogółem	614	567	502
liczba bezrobotnych kobiet	384	350	305
liczba bezrobotnych mężczyzn	230	217	197

Źródło: <https://miedzyrzecz.praca.gov.pl/>

Ponad połowa bezrobotnych mieszkańców Gminy to osoby długotrwale bezrobotne (274 osoby). Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w Gminie w porównaniu do 2017 roku uległ zwiększeniu o 2,3 pp. Ponad połowa osób długotrwale bezrobotnych to kobiety, które stanowią 67,2% (184 osoby). Wskaźnik ten w porównaniu do 2017 roku uległ zwiększeniu o 4,3 pp.

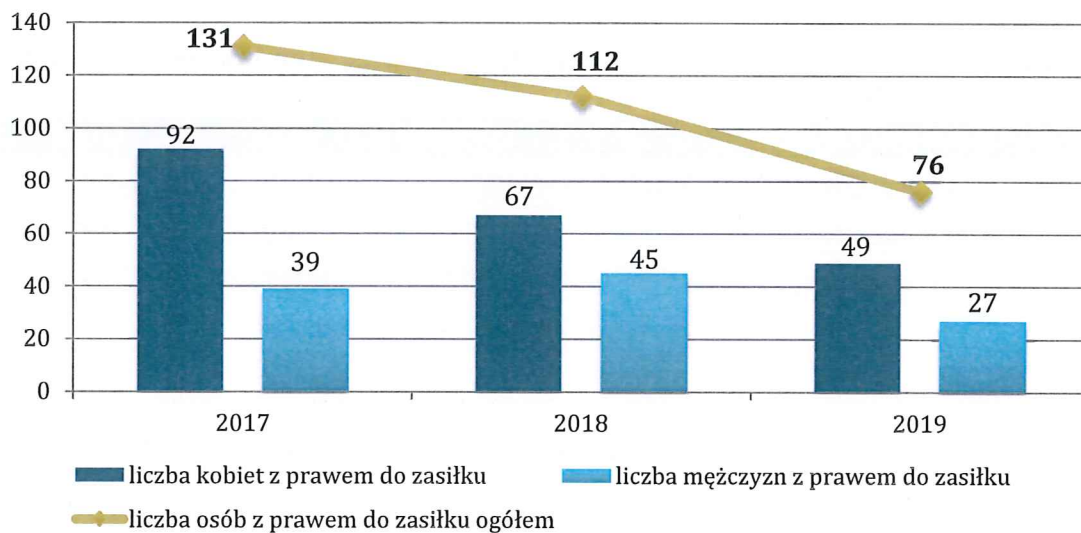
Wykres 33. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w gminie Skwierzyna na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://miedzyrzecz.praca.gov.pl/>

Spośród wszystkich osób bezrobotnych w 2019 roku 76 osób miało prawo do zasiłku, w tym 49 kobiet i 27 mężczyzn. Stanowili oni 15,1% wszystkich osób bezrobotnych zamieszkujących gminę Skwierzyna. W 2018 roku odsetek osób z prawem do zasiłku wynosił 19,7% (112 osób), natomiast w 2017 roku – 21,3% (131 osób).

Wykres 34. Liczba osób z prawem do zasiłku w podziale na płeć na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://miedzyrzecz.praca.gov.pl/>

Bez kwalifikacji zawodowych w 2019 roku było 209 osób, które stanowiły 41,6% wszystkich osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. W porównaniu do lat poprzednich odsetek osób bez kwalifikacji uległ zwiększeniu, gdyż w 2017 roku wynosił 40,4%, natomiast w 2018 roku – 40,9%.

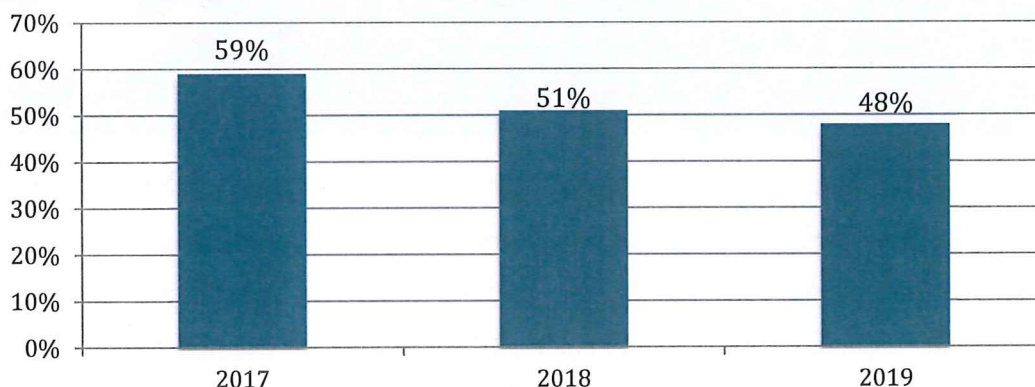

Tabela 29. Liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Skwierzyna bez kwalifikacji zawodowych na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób bez kwalifikacji zawodowych	248	232	209
udział osób bez kwalifikacji zawodowych w ogólnej liczbie bezrobotnych (w %)	40,4	40,9	41,6

Źródło: <https://miedzyrzecz.praca.gov.pl/>

Dostrzegalna jest pozytywna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do 2017 roku obserwujemy jego spadek w wysokości 11 pp., natomiast w stosunku do 2018 roku spadek wyniósł 3 pp. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na to, że wskaźnik ten pomimo spadku, utrzymuje się na przestrzeni lat na stosunkowo wysokim poziomie.

Wykres 35. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoki poziom wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej oraz znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych jako bezrobotne,
- wzrost udziału osób bez kwalifikacji zawodowych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych.

8. WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

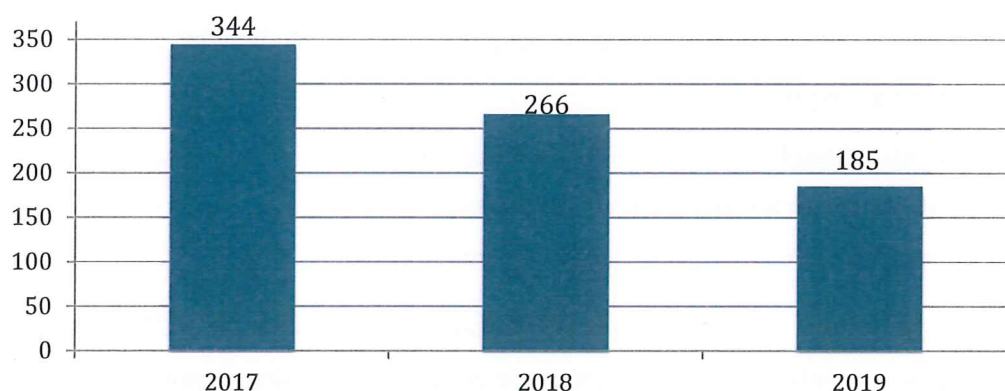
UBÓSTWO

W 2019 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znalazło się na czwartym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019 uległa zmniejszeniu. W 2017 roku z tego powodu z pomocy skorzystały 344 rodziny, w 2018 roku – 266, natomiast w 2019 roku – 185. Należy dodać, że ubóstwo jako powód udzielenia pomocy na przestrzeni lat 2017-2018 znajdowało się na pierwszym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących wsparcie, natomiast w 2019 roku zajęło dopiero czwarte miejsce. W stosunku 2017 roku oznacza to spadek o 46,2%, natomiast w porównaniu do 2018 roku liczba ta zmniejszyła się o 30,5%.

Wykres 36. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

W 2019 roku zasiłki stałe pobierało 105 osób na łączną kwotę 589 264 zł. Na przestrzeni analizowanych lat liczba osób pobierających zasiłki stałe uległa zmniejszeniu. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 192. Na zasiłki okresowe w 2019 roku wydatkowano kwotę 322 942 zł – to o 40,6% mniej niż w 2017 roku. Zasiłki celowe w 2019 roku pobierało 336 osób – zauważalny jest spadek w stosunku do poprzednich lat. Na zasiłki celowe w 2019 roku wydatkowano kwotę 430 295 zł – to o 25,4% mniej niż w 2017 roku.

Tabela 30. Liczba osób i kwota świadczeń (w złotych), którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie		2017	2018	2019
ZASIŁEK STAŁY	liczba osób	125	116	105
	kwota świadczeń (zł)	605 307	536 982	589 264
ZASIŁEK OKRESOWY	liczba osób	295	238	192
	kwota świadczeń (zł)	543 721	415 308	322 942
ZASIŁEK CELOWY	liczba osób	444	398	336
	kwota świadczeń (zł)	576 525	527 738	430 295

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

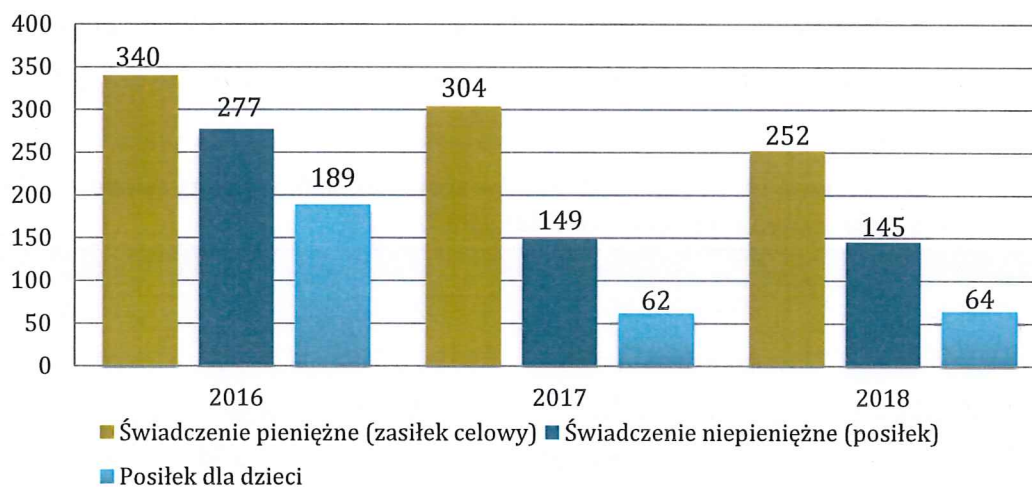
Mieszkańcy gminy Skwierzyna do 2018 roku korzystali z programu finansowego w zakresie dożywiania – „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób

samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych²¹.

Wśród osób otrzymujących świadczenie pieniężne w 2018 roku, 252 mieszkańców to osoby, którym przyznano je w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W formie świadczenia niepieniężnego pomoc otrzymało w przedmiotowym roku 145 osób, w tym 64 dzieci. W porównaniu do 2016 roku liczba świadczeniobiorców zarówno niepieniężnej, jak i pieniężnej formy świadczenia uległa znacznemu zmniejszeniu.

Wykres 37. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób)

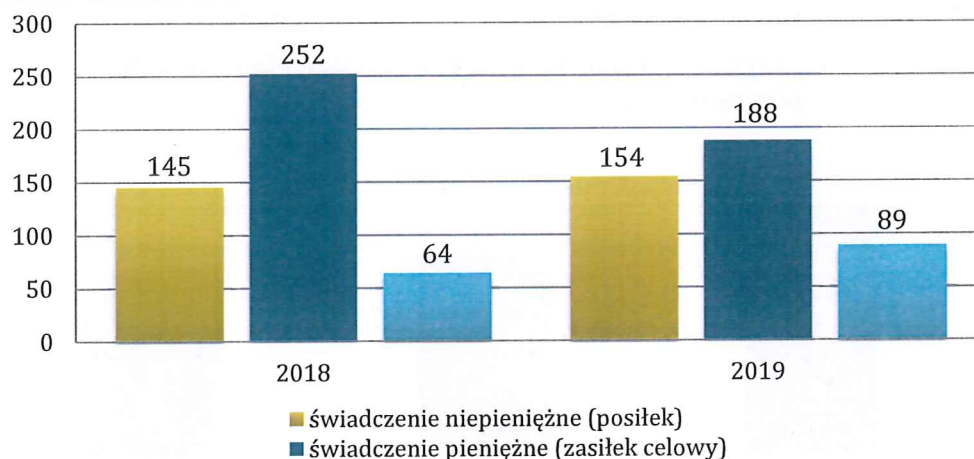
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 i 2017 rok

15 października 2018 roku ustanowiony został Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 188 osobom, tj. o 64 mniej niż w roku poprzednim. Świadczenie niepieniężne w formie posiłku otrzymały 154 osoby, czyli

²¹ www.gov.pl/web/rodzina

o 9 osób więcej niż w roku 2018. Ponad połowa osób, które korzystały z posiłku w 2019 roku stanowiły dzieci, gdyż było ich 89.

Wykres 38. Świadczenia pieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2018 roku i „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w gminie Skwierzyna na wyższym poziomie, niż ma to miejsce na terenie całego powiatu. Na wartość barometru ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców Gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja Gminy jest korzystniejsza. W gminie Skwierzyna wynosi on 0,49, natomiast na terenie powiatu -0,04.

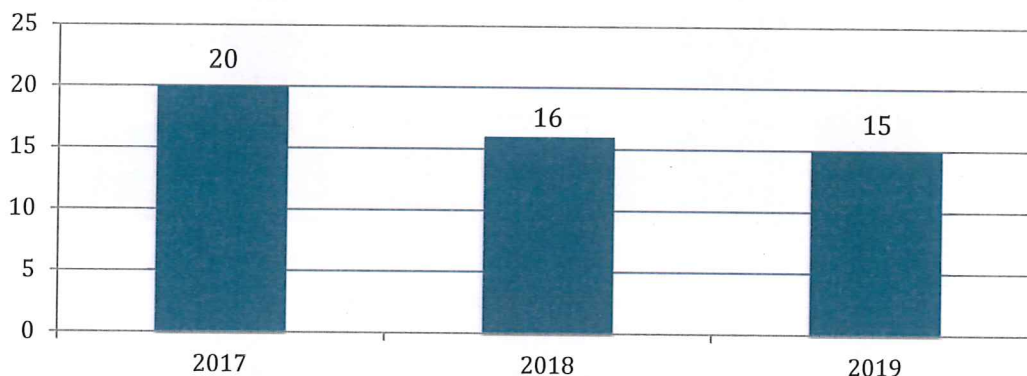
Rysunek 4. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Skwierzyna, powiecie międzyrzeckim oraz województwie lubuskim w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2019 roku z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymało 15 osób, w roku poprzednim – 16 osób, natomiast w 2017 roku – 20 osób. Powyższe dane wskazują na niewielki spadek liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności w porównaniu do poprzednich lat.

Wykres 39. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie osobom zagrożonym bezdomnością, bądź bezdomnym udziela pomocy w formie schronienia oraz wsparcia rzeczowego. W 2019 roku OPS udzielił schronienia 3 osobom na łączną kwotę 2 739 zł. W 2018 przyznano je 2 osobom, natomiast w 2017 roku – 1 osobie, zatem zauważalny jest niewielki wzrost liczby osób, którym przyznawane jest schronienie w Gminie.

Tabela 31. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób	1	2	3
kwota świadczeń (zł)	1 113	4 838	2 739

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

Na terenie gminy Skwierzyna nie ma noclegowni dla osób bezdomnych. Osoby te kierowane są do Noclegowni w Zielonej Górze, z którą OPS ma podpisaną umowę na udzielanie pomocy bezdomnym, a ich pobyt jest pokrywany z budżetu Gminy.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności,
- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji.

9. PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI

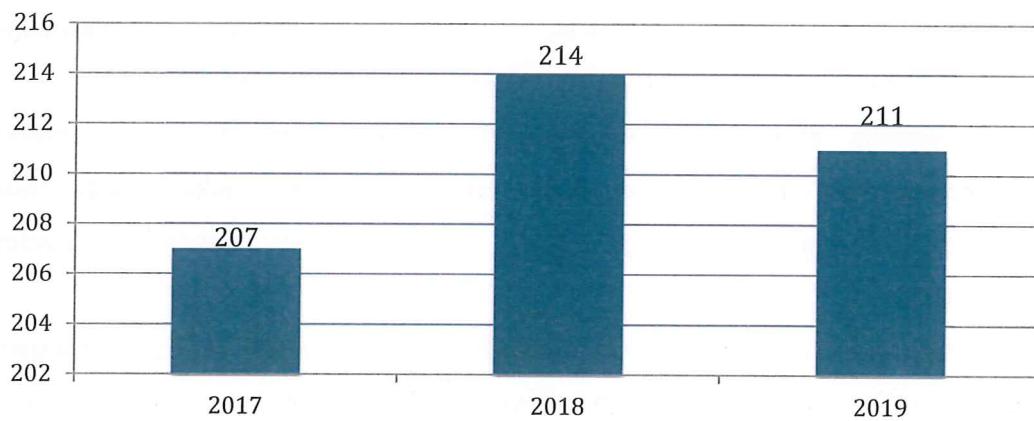
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

Zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego w Gminie realizowane są przez Komisariat Policji w Skwierzynie.

W 2019 roku na terenie Gminy stwierdzono szacunkowo 211 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 17,32 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa lubuskiego (25,51) oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski (20,75). W porównaniu do poprzednich lat liczba przestępstw utrzymywała się na podobnym poziomie.

Wykres 40. Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem na terenie gminy Skwierzyna na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Skwierzyna wynosi 74,60% i jest nieznacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa lubuskiego (72%) oraz porównywalny do wskaźnika dla całej Polski (73%). W porównaniu do 2018 roku wykrywalność przestępstw spadła o 1 pp.²²

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- spadek wskaźnika wykrywalności przestępstw.

²² www.polskawliczbach.pl

10. ANALIZA SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu Strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

**GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE
W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:**

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Korzystne usytuowanie w bezpośrednim sąsiedztwie dróg o znaczeniu ponadregionalnym i międzynarodowym. – Wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych. – Funkcjonowanie średnich przedsiębiorstw zatrudniających od 50 do 249 pracowników. – Wzrastające dochody na jednego mieszkańca. – Rozwinięta oferta edukacyjna, w tym: szkoły ponadpodstawowe, szkoły podstawowe, przedszkola, kluby dziecięce. – Funkcjonowanie Skwierzyńskiego Ośrodka Kultury, Miejskiej Biblioteki Publicznej wraz z filiami i świetlic wiejskich. – Rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna. – Funkcjonowanie Ośrodka Sportu i Rekreacji i organizowanych w ramach jego działalności imprez i zawodów. – Dobry stopień wyposażenia budynków w instalacje techniczno-sanitarne. – Spadek rodzin korzystających z pomocy społecznej. – Funkcjonowanie Programu Karty Dużej Rodziny. – Funkcjonujące na terenie Gminy stowarzyszenia oraz organizacje pozarządowe. – Miejsca integracji dla osób starszych, w tym: Klub Seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku. – Funkcjonująca Miejska Rada Seniorów, Skwierzyńska Karta Seniora. – Spadek liczby bezrobotnych mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> – Malejąca liczba mieszkańców. – Ujemny przyrost naturalny. – Brak dużych przedsiębiorstw. – Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. – Gorsze wyniki z większości przedmiotów egzaminu ósmoklasisty w porównaniu do wyników powiatowych i wojewódzkich. – Bezradność opiekuńczo-wychowawcza rodziców oraz zaniedbanie wychowawcze. – Brak programów korekcyjno-kompensacyjnych dla rodziców stosujących przemoc wobec dziecka. – Brak rodzin wspierających. – Wzrost liczby osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia. – Wzrost zapotrzebowania przez osoby z problemem alkoholowym na porady w Punkcie Konsultacyjnym. – Brak samopomocowych grup wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym oraz dorosłych dzieci alkoholików. – Brak realizowanych rekomendowanych programów profilaktycznych. – Wzrost wartości sprzedanego alkoholu na terenie Gminy. – Wzrost liczby pacjentów z Gminy w oddziale leczenia uzależnień. – Wzrost liczby dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie. – Wzrost wszczętych formularzy „Niebieska Karta – A”. – Wzrost liczby osób stosujących przemoc, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA.

- Sprawny system pomocy społecznej, w tym: asystenci rodziny, GKRPA, Gminny Zespół Interdyscyplinarny, Klub Abstynenta „Zdrój”, Świetlica Środowiskowa, Punkt Interwencji Kryzysowej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Dom Pomocy Społecznej, Dzienny Dom „Senior-Wigor”, Punkt Konsultacyjny.

- Wzrost liczby dzieci, które zostały odebrane z rodziny z powodu bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie.
- Znaczny udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców, w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców.
- Wzrost liczby osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych.

SZANSE

- Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy.
- Przyciąganie nowych przedsiębiorstw.
- Aktywizacja społeczna mieszkańców.
- Utworzenie nowych miejsc pracy w Gminie.
- Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
- Doradztwo zawodowe w placówkach oświatowych.
- Wzrost aktywności i integracji osób starszych.
- Rozwój usług i oferty wsparcia na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i wykluczonych z innych powodów.
- Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
- Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w ramach wspierania zatrudnienia.
- Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.
- Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.

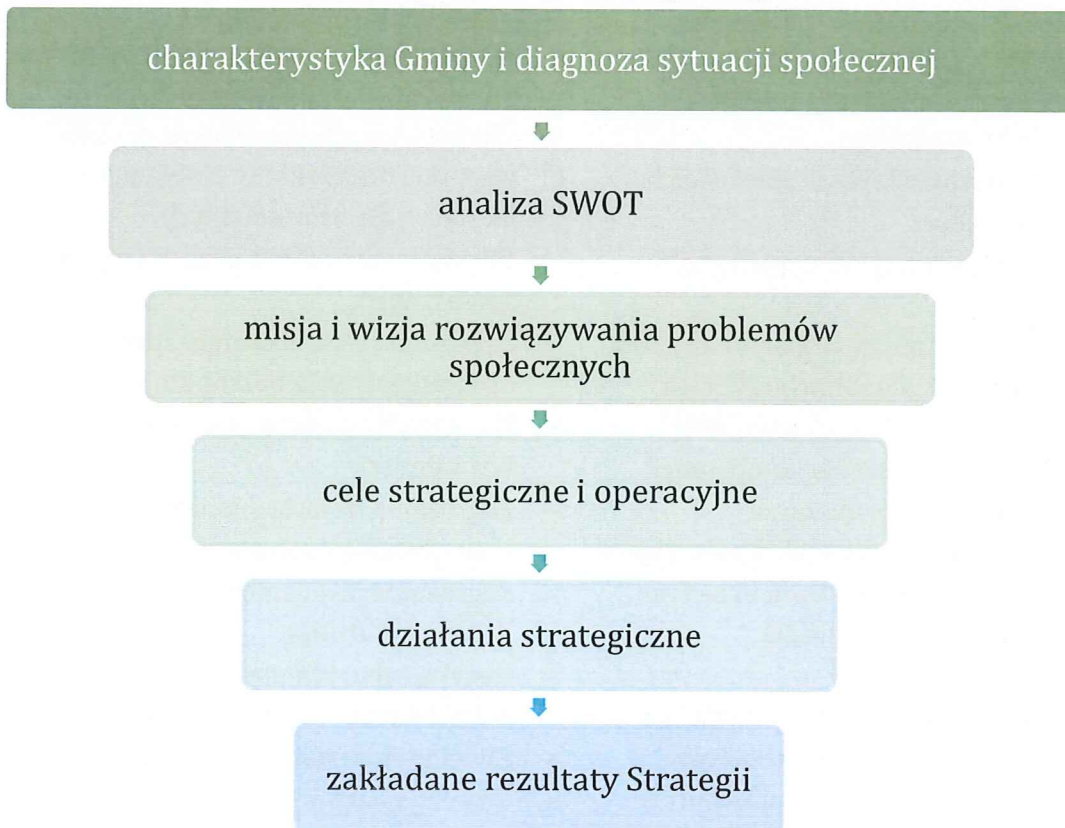
ZAGROŻENIA

- Starzejące się społeczeństwo.
- Odpływ przedsiębiorców do sąsiednich miast/gmin.
- Migracja zarobkowa młodych i wykształconych osób.
- Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.
- Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych.
- Dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego.
- Zagrożenie wykluczeniem społecznym osób długotrwale bezrobotnych.
- Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
- Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
- Zagrożenie problemem uzależnień wśród dzieci i młodzieży.
- Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
- Zwiększenie skali problemu przemocy.
- Wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień.

IV. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 5. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

1. MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Skwierzyna została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Brzmi ona:

Skwierzyna gminą dążącą do skutecznego rozwiązywania problemów społecznych wszystkich mieszkańców, stwarzająca warunki sprzyjające przeciwdziałaniu marginalizacji osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, zapewniająca wsparcie wszystkim grupom społecznym, wykorzystując przy tym dostępne zasoby.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, w brzmieniu:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna jest zapewnienie mieszkańcom wysokiego poziomu i jakości życia, dążenie do integracji społecznej, a także przeciwdziałanie marginalizacji społecznej.

2. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, wskaźniki realizacji zadań, podmioty współpracujące oraz źródła finansowania.

CELE STRATEGICZNE

1

**SKUTECZNY I ZINTEGROWANY
SYSTEM WSPIERANIA
RODZINY**

2

**POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA
ORAZ ZWIĘKSZENIE
MOŻLIWOŚCI UDZIAŁU W ŻYCIU
SPOŁECZNYM OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH
I SENIORÓW**

3

**PROMOCJA ZDROWEGO STYLU
ŻYCIA ORAZ PROFILAKTYKA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
UZALEŻNIEN**

4

**ROZWÓJ SKUTECZNEGO
SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE**

5

**AKTYWIZACJA
I REINTEGRACJA SPOŁECZNO-
ZAWODOWA OSÓB
BEZROBOTNYCH**

6

**PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKU
MARGINALIZACJI
SPOŁECZNEJ OSÓB
ZAGROZONYCH UBOSTWEM**

7

**ZWIĘKSZENIE
BEZPIECZENSTWA
W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ
ORAZ MIEJSCU ZAMIESZKANIA**

CEL STRATEGICZNY NR 1

SKUTECZNY I ZINTEGROWANY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY

Cel operacyjny nr 1

Podniesienie kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewycięzania sytuacji problemowych, jak również zapewnienie rodzinom wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

L.P.	Działania przewidziane do realizacji	Wskaźniki realizacji działań	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny.	Liczba asystentów. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. Liczba dzieci w rodzinach.	2021-2031	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
2	Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2021-2031	OPS, PCPR, Sąd	Budżet Gminy
3	Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie wsparcia prawnego i psychologicznego.	Liczba rodzin objętych specjalistycznym wsparciem oraz poradnictwem.	2021-2031	OPS, UM, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Budżet Gminy
4	Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze.	2021-2031	OPS, UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
5	Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną.	2021-2031	OPS	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2					
Tworzenie warunków do prawidłowej socjalizacji dzieci i młodzieży oraz zwiększenie integracji rodzin.					
L.P.	Działania przewidziane do realizacji	Wskaźniki realizacji działań	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1	Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi.	Liczba placówek oświatowych, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka.	2021-2031	OPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
2	Organizowanie różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację dzieci i młodzieży oraz rodzin.	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację dzieci i młodzieży oraz rodzin, liczba ich uczestników.	2021-2031	UM, OPS, SOK, MBP, OSiR, NGO, Świetlica Środowiskowa, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
3	Kontynuowanie prowadzenia Świetlicy Środowiskowej „U Kubusia Puchatka”.	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach, rodzaje zajęć specjalistycznych.	2021-2031	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
4	Współpracowanie z placówkami oświatowymi i placówkami wsparcia dziennego w celu dostosowywania podejmowanych działań do występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin problemów.	Liczba placówek, z którymi podjęto współpracę.	2021-2031	OPS, placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa	Bez kosztów
5	Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych.	2021-2031	OPS, placówki oświatowe, SOK, MBP, OSiR NGO.	Budżet Gminy

6	Organizowanie oraz współfinansowanie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży.	Liczba osób korzystających z wypoczynku zimowego i letniego.	2021-2031	OPS, placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa	Budżet Gminy
---	---	--	-----------	---	--------------

CEL STRATEGICZNY NR 2

POPRAWA JAKOŚCI ORAZ ZWIĘKSZENIE MOŻLIWOŚCI UDZIAŁU W ŻYCIU SPOŁECZNYM OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORAZ SENIORÓW

Cel operacyjny nr 1

Zwiększenie dostępności do usług świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych oraz seniorów w celu umożliwienia pełnego udziału w życiu społecznym.

L.P.	Działania przewidziane do realizacji	Wskaźniki realizacji działań	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1	Dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.	2021-2031	UM, OPS	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
2	Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób niepełnosprawnych oraz wspieranie ich działalności.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	2021-2031	OPS, NGO	Budżet Gminy
3	Inicjowanie działań mających na celu utworzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej lub zapewnienie miejsc w placówkach dla osób z terenu gminy Skwierzyna poprzez podpisanie stosownych porozumień z podmiotami prowadzącymi.	Liczba uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej.	2021-2031	OPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa

4	Stworzenie warunków do integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez realizację projektów socjalnych, programów skierowanych do osób niepełnosprawnych oraz seniorów.	Liczba zrealizowanych projektów/ programów, liczba uczestników.	2021-2031	OPS, UM, NGO, SOK, MBP, OSiR	Budżet Gminy Budżet Państwa
5	Rozpowszechnianie informacji na temat możliwości uzyskania pomocy i wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	2021-2031	OPS, UM	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2

Rozwój systemu opieki i pomocy odpowiadający potrzebom osób starszych i niepełnosprawnych.

L.P.	Działania przewidziane do realizacji	Wskaźniki realizacji działań	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1	Udzielanie pomocy materialnej osobom niepełnosprawnym.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	2021-2031	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
2	Zapewnienie miejsc w Domach Pomocy Społecznej.	Liczba mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej.	2021-2031	OPS	Budżet Gminy
3	Kontynuowanie prowadzenia Klubu Seniora oraz Uniwersytetu Trzeciego Wieku.	Liczba uczestników Klubu Seniora oraz zajęć Uniwersytetu Trzeciego Wieku.	2021-2031	OPS, UM, SOK, MBP, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
4	Prowadzenie Skwierzyńskiej Karty Seniora.	Liczba wydanych Kart.	2021-2031	UM, NGO	Budżet Gminy
5	Kontynuowanie prowadzenia Dziennego Domu „Senior-Wigor”.	Liczba uczestników Dziennego Domu.	2021-2031	UM, OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
6	Funkcjonowanie Miejskiej Rady Seniorów.	Liczba uczestników i spotkań Miejskiej Rady Seniorów.	2021-2031	UM	Budżet Gminy

7	Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób starszych, niepełnosprawnych.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi, liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	2021-2031	OPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa
8	Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych.	Liczba podjętych działań propagujących wolontariat.	2021-2031	OPS, UM, NGO	Budżet Gminy
9	Prowadzenie i promocja nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi (np. teleopieka, teleaniół itp.).	Liczba osób objętych nowoczesnymi rozwiązaniami w zakresie opieki.	2021-2031	OPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel operacyjny nr 3

Ukształtowanie pozytywnych postaw mieszkańców Gminy wobec osób starszych, a także zwiększenie aktywności i integracji społecznej seniorów.

L.P.	Działania przewidziane do realizacji	Wskaźniki realizacji działań	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1	Organizacja zajęć: rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów.	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach.	2021-2031	OPS, UM, SOK, MBP, OSiR, NGO, Klub Seniora, UTW, Dzienny Dom „Senior-Wigor”.	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
2	Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej.	Liczba podjętych działań.	2021-2031	OPS, UM, MBP, SOK, OSiR, placówki oświatowe, Dzienny Dom „Senior-Wigor”.	Budżet Gminy

3	Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/ przeprowadzonych warsztatów.	2021-2031	OPS, UM, MBP, KP, SOK, Dzienny Dom „Senior-Wigor”.	Budżet Gminy
---	--	---	-----------	--	--------------

CEL STRATEGICZNY NR 3

PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA ORAZ PROFILAKTYKA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

Cel operacyjny nr 1

Zwiększenie dostępu do pomocy dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem oraz ich rodzin, a także inicjowanie powstawania oraz wspomaganie działalności już istniejących podmiotów służących rozwiązywaniu problemów uzależnień.

L.P.	Działania przewidziane do realizacji	Wskaźniki realizacji działań	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1	Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	2021-2031	OPS	Budżet Gminy
2	Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Liczba udzielonych porad, liczba osób, którym udzielono porad.	2021-2031	OPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
3	Inicjowanie powstania grup samopomocowych skierowanych do dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób współuzależnionych.	Liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych.	2021-2031	OPS, GKRPA, stowarzyszenia	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
4	Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.	2021-2031	OPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

5	<p>Podjęmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.</p>	<p>Liczba wniosków skierowanych do sądu; liczba wydanych opinii.</p>	<p>2021-2031</p>	<p>GKRPA</p>	<p>Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych</p>
6	<p>Podjęmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość społeczną na temat uzależnień poprzez upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych.</p>	<p>Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.</p>	<p>2021-2031</p>	<p>GKRPA, OPS</p>	<p>Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych</p>

Cel operacyjny nr 2

Prowadzenie działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców w zakresie uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz opóźnienie inicjacji alkoholowej młodych mieszkańców.

L.P.	Działania przewidziane do realizacji	Wskaźniki realizacji działań	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1	<p>Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.</p>	<p>Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki, liczba przeprowadzonych programów.</p>	<p>2021-2031</p>	<p>GKRPA, OPS, placówki oświatowe</p>	<p>Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych</p>

2	Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	2021-2031	GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
3	Organizowanie wycieczek z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Liczba dzieci biorących udział w wycieczkach z programem profilaktycznym.	2021-2031	OPS, GKRPA	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
4	Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych.	2021-2031	OPS, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
5	Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.	2021-2031	GKRPA, OPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
6	Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.	Liczba przeprowadzonych kontroli.	2021-2031	GKRPA, OPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

7	Monitorowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych poprzez kontrolowane prowokacje tj. „Tajemniczy Klient”.	Liczba skontrolowanych punktów handlowych.	2021-2031	GKRPA, OPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
8	Przeprowadzenie Diagnozy Problemów Społecznych na terenie Gminy.	Liczba uczniów/dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym.	2021-2031	OPS, UM, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 3

Zwiększanie poziomu wiedzy w zakresie zagrożeń wynikających ze spożywania substancji psychoaktywnych oraz promowanie postaw prozdrowotnych wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców Gminy.

L.P.	Działania przewidziane do realizacji	Wskaźniki realizacji działań	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1	Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: wczesnej inicjacji alkoholowej przez dzieci i młodzież, spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych, liczba uczestników.	2021-2031	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
2	Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Liczba ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	2021-2031	GKRPA, OPS, UM, KP, stowarzyszenia	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

3	Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych (m.in. pedagodzy, nauczyciele, wychowawcy, pracownicy socjalni, asystenci rodziny, policjanci) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	2021-2031	GKRPA, OPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
---	--	---	-----------	------------	--

CEL STRATEGICZNY NR 4

ROZWÓJ SKUTECZNEGO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Cel operacyjny nr 1					
Zapewnienie pomocy oraz wsparcia rodzinom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.					
L.P.	Działania przewidziane do realizacji	Wskaźniki realizacji działań	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1	Działania podejmowane w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta”, liczba wszczętych procedur, liczba zakończonych procedur.	2021-2031	OPS, GKRPA, KP, GZI, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, Sąd	Budżet Gminy
2	Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	2021-2031	OPS, GKRPA, GZI, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

3	Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieska Karta”.	Liczba uczestników szkoleń.	2021-2031	OPS, GKRPA, PP, GZI, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, Sąd	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
4	Udzielanie porad w ramach Punktu Konsultacyjnego i Punktu Interwencji Kryzysowej dla doznających i stosujących przemoc w rodzinie oraz zagrożonych przemocą w rodzinie.	Liczba udzielonych porad, liczba osób, którym udzielono porad.	2021-2031	OPS, GKRPA, GZI	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
5	Motywowanie osób stosujących przemoc do zaprzestania stosowania przemocy oraz informowanie o konsekwencjach prawnych tego zachowania.	Liczba działań podjętych w celu motywowania osób stosujących przemoc oraz informowania ich o konsekwencjach prawnych.	2021-2031	OPS, GKRPA, GZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
6	Prowadzenie programów korekcyjno-kompensacyjnych dla rodziców stosujących przemoc wobec dzieci.	Liczba rodziców biorących udział w programach.	2021-2031	OPS, GKRPA, PCPR	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2 Zwiększenie świadomości społecznej mieszkańców w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.					
L.P.	Działania przewidziane do realizacji	Wskaźniki realizacji działań	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych, liczba zorganizowanych działań.	2021-2031	OPS, GKRPA, GZI placówki oświatowe, KP	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
2	Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Liczba kampanii.	2021-2031	OPS, GKRPA, GZI, KP, UM, SOK, MBP, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
3	Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących, przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach, liczba zorganizowanych warsztatów.	2021-2031	GKRPA, GZI placówki oświatowe, KP	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
4	Realizacja programów rekomendowanych skoncentrowanych na zjawisku przemocy rówieśniczej w placówkach oświatowych.	Liczba uczestników programów rekomendowanych w szkołach.	2021-2031	OPS, GKRPA, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

5	Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	Liczba zrealizowanych działań, liczba odbiorców.	2021-2031	OPS, GKRPA, GZI, KP, UM, SOK, MBP, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
---	--	--	-----------	---	---

CEL STRATEGICZNY NR 5

AKTYWIZACJA I REINTEGRACJA SPOŁECZNO-ZAWODOWA OSÓB BEZROBOTNYCH

Cel operacyjny nr 1

Wspieranie zatrudnienia i reintegracji osób bezrobotnych, w tym zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

L.P.	Działania przewidziane do realizacji	Wskaźniki realizacji działań	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1	Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia.	Liczba zorganizowanych szkoleń oraz liczba osób biorących w nich udział.	2021-2031	OPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
2	Zwiększenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 umożliwiające szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia.	Liczba zwiększonych miejsc w klubie dziecięcym, liczba dzieci uczęszczających do żłobka.	2021-2031	UM	Budżet Gminy Budżet Państwa
3	Prowadzenie poradnictwa zawodowego wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców Gminy.	Liczba osób objętych poradnictwem zawodowym.	2021-2031	OPS, PUP, placówki oświatowe	Budżet Gminy

4	Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.	2021-2031	OPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa
5	Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	2021-2031	OPS, PUP, UM	Budżet Gminy
6	Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	2021-2031	OPS, PUP	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 6

PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKU MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ OSÓB ZAGROŻONYCH UBÓSTWEM

Cel operacyjny nr 1

Rozwój systemu pomocy i wsparcia na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób i rodzin ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

L.P.	Działania przewidziane do realizacji	Wskaźniki realizacji działań	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1	Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą finansową, liczba osób/rodzin objętych pracą socjalną.	2021-2031	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa

2	Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku, liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	2021-2031	OPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
3	Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	2021-2031	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
4	Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym lub zagrożonym problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych, celowych specjalnych, okresowych, stałych.	Liczba przyznanych świadczeń w odniesieniu do poszczególnych rodzajów zasiłków.	2021-2031	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
5	Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	2021-2031	OPS, UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
6	Zabezpieczenie schronienia dla osób bezdomnych z terenu Gminy poprzez zawarcie umowy na „świadczenie usług schronienia” z podmiotami prowadzącymi.	Liczba skierowanych osób bezdomnych.	2021-2031	OPS	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 7**ZWIĘKSZENIE BEZPIECZEŃSTWA W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ ORAZ
MIEJSCU ZAMIESZKANIA**

Cel operacyjny nr 1					
Poprawa bezpieczeństwa w Gminie.					
L.P.	Działania przewidziane do realizacji	Wskaźniki realizacji działań	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1	Szeroko rozumiana edukacja mieszkańców na rzecz bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania, jak i w miejscach publicznych.	Liczba mieszkańców biorących udział w działaniach edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego.	2021-2031	KP, OPS, UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy
2	Rozwój monitoringu wizyjnego na terenie Gminy.	Obszar Gminy objęty monitoringiem wizyjnym.	2021-2031	UM	Budżet Gminy
3	Publikacja materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa mieszkańców oraz możliwości pomocy.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.	2021-2031	UM, KP, OPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy
4	Kontrola trzeźwości kierowców.	Liczba zbadanych kierowców.	2021-2031	KP	Budżet Gminy Budżet Państwa
5	Podejmowanie interwencji wobec osób zakłócających porządek publiczny.	Liczba osób doprowadzonych do wytrzeźwienia.	2021-2031	KP	Budżet Gminy Budżet Państwa

3. RAMY FINANSOWE STRATEGII

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Skwierzyna Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Skwierzyna. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2021-2031 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie.

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2018	5 966 964
2	2019	5 394 935
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
3	2020	5 529 808
4	2021	5 668 054
5	2022	5 809 755
6	2023	5 954 999
7	2024	6 103 874
8	2025	6 256 471
9	2026	6 412 882
10	2027	6 573 204
11	2028	6 737 534
12	2029	6 905 973
13	2030	7 078 622
14	2031	7 255 588
Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2018	258 769
2	2019	276 921
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
3	2020	283 844
4	2021	290 940
5	2022	298 214
6	2023	305 669
7	2024	313 311
8	2025	321 143
9	2026	329 172
10	2027	337 401
11	2028	345 836
12	2029	354 482
13	2030	363 344
14	2031	372 428

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2018	13 117 139
2	2019	16 219 411
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
3	2020	16 624 896
4	2021	17 040 519
5	2022	17 466 532
6	2023	17 911 928
7	2024	18 359 726
8	2025	18 818 720
9	2026	19 289 188
10	2027	19 771 417
11	2028	20 265 703
12	2029	20 772 345
13	2030	21 291 654
14	2031	21 823 945

4. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna na lata 2021-2031 obejmować będzie pięć etapów, przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 32. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Miejską w Skwierzynie o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna na lata 2021-2031”.	I kwartał 2021 r.
Etap II	Koordynacja realizacji działań objętych Strategią.	I kwartał 2021 r. – IV kwartał 2031 r.
Etap III	Monitoring i ewaluacja Strategii.	Na koniec każdego roku w okresie od 2021 r. do 2031 r.
Etap IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy.	Sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii czyli od I kwartału 2021 r. do IV kwartału 2031 r.
Etap V	Podsumowanie i ocena Strategii.	I kwartał 2032 r.

5. SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki lokalnej. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik OPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii kierownik OPS powinien uwzględnić nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których

w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami OPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

6. KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA STRATEGII

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne,) lecz także technologie i zasoby organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje, czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

7. MONITORING

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w Strategii odnoszące się do poszczególnych zadań. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UM, Policji, PUP, ze sprawozdań OPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez OPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie. Wnioski z monitoringu będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

8. EWALUACJA

Końcowa ewaluacja Strategii posłuży samorządowi gminy Skwierzyna w ocenie realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. Wskaźniki realizacji działań, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, wskazane zostały w dokumencie strategicznym przy poszczególnych zadaniach/działaniach. Zostały one określone w oparciu o przewidywane rezultaty zadań/działań. Wskaźniki realizacji działań, jak i ramy finansowe zostały zaplanowane w oparciu o szacunkowe przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym czasookresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny.

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport zawierający dane liczbowe, ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych wartości wskaźników realizacji działań ustalonych do każdego działania/zadania. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim będą zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

V. WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Skwierzyna i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Skwierzyna, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

VI. BIBLIOGRAFIA

1. <https://bdl.stat.gov.pl>
2. <https://miedzyrzecz.biz/informacje/>
3. <https://miedzyrzecz.praca.gov.pl/>
4. <https://www.skwierzyna.pl/pl/page/organizacje-pozarzadowe>
5. <http://www.oke.poznan.pl/>
6. www.psychiatriapolska.pl
7. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021.
8. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2024.
9. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
10. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych (w:) Badania problemów społecznych, t. VIII Prac Katedry Socjologii Norm, Dewiacji i Kontroli Społecznej, IPSiR UW.
11. Narodowy Spis Powszechny 2011.
12. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.
13. Oniszczyk J. (red.) Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2008 r.
14. Program współpracy Gminy Skwierzyna z organizacjami pozarządowymi na rok 2021.
15. Raport o stanie Gminy Skwierzyna za 2018 i 2019 rok.
16. Raport o stanie Powiatu Międzyrzeckiego za 2018 i 2019 rok.
17. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programy Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2017, 2018 i 2019 rok.
18. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok.
19. Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii za lata 2017-2019.
20. Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej za lata 2017-2019.
21. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.
22. Yaziji M., Doh J. Organizacje pozarządowe a korporacje, PWN, Warszawa 2011 r.

VII. SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

Spis rysunków:

Rysunek 1. Położenie gminy Skwierzyna na tle powiatu międzyrzeckiego	17
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Skwierzyna według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)	22
Rysunek 3. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Skwierzyna w latach 2017-2019.....	62
Rysunek 4. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Skwierzyna, powiecie międzyrzeckim oraz województwie lubuskim w 2019 roku	83
Rysunek 5. Elementy procesu planowania strategicznego	90

Spis tabel:

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	8
Tabela 2. Liczba mieszkańców gminy Skwierzyna z podziałem na płeć w latach 2017-2019.....	18
Tabela 3. Liczba zawartych małżeństw w gminie Skwierzyna w latach 2017-2019	19
Tabela 4. Przyrost naturalny gminy Skwierzyna w latach 2017-2019	20
Tabela 5. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Skwierzyna (stan na koniec 2019 roku).....	21
Tabela 6. Liczba osób według ekonomicznych grup wieku w latach 2017-2019	25
Tabela 7. Liczba uczniów i przedszkolaków w szkole publicznej i szkołach niepublicznych w gminie Skwierzyna w latach 2018-2019	29
Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w gminie Skwierzyna w latach 2017-2019	30
Tabela 9. Stan bazy sportowej w gminie Skwierzyna	32
Tabela 10. Ochrona zdrowia na terenie gminy Skwierzyna w latach 2017-2019	33
Tabela 11. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przyznanych z pomocy społecznej w gminie Skwierzyna w latach 2017-2019.....	39
Tabela 12. Powody udzielania świadczeń – liczba rodzin.....	40
Tabela 13. Liczba rodzin i osób w rodzinach, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w latach 2017-2019.....	40
Tabela 14. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2019 roku	43

Tabela 15. Liczba rodzin oraz kwota świadczeń wychowawczych 500+ na przestrzeni lat 2017-2019.....	44
Tabela 16. Kwota i liczba dzieci korzystających ze świadczenia „Dobry start” w latach 2018-2019.....	45
Tabela 17. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego oraz kwota świadczeń w latach 2017-2019.....	45
Tabela 18. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny na przestrzeni lat 2017-2019.....	47
Tabela 19. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka w latach 2017-2019.	51
Tabela 20. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2017-2019	51
Tabela 21. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia w latach 2017-2019	52
Tabela 22. Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019	52
Tabela 23. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skwierzynie wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019.....	59
Tabela 24. Liczba uczestników działań nie będących ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi w latach 2017-2019.....	61
Tabela 25. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2017-2019	69
Tabela 26. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz stosujących przemoc, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w Skwierzynie w latach 2017-2019.....	70
Tabela 27. Odpłatność gminy Skwierzyna za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019	74
Tabela 28. Liczba osób bezrobotnych w podziale na płeć w gminie Skwierzyna na przestrzeni lat 2017-2019	77
Tabela 29. Liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Skwierzyna bez kwalifikacji zawodowych na przestrzeni lat 2017-2019	79
Tabela 30. Liczba osób i kwota świadczeń (w złotych), którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2017-2019.....	81
Tabela 31. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2017-2019.....	84

Tabela 32. Harmonogram wdrażania Strategii.....	112
---	-----

Spis wykresów:

Wykres 1. Stan cywilny mieszkańców gminy Skwierzyna	19
Wykres 2. Podmioty gospodarcze działające na terenie gminy Skwierzyna w latach 2017-2019.....	20
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2017-2019.....	21
Wykres 4. Dochody i wydatki gminy Skwierzyna ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych).....	24
Wykres 5. Dochody i wydatki gminy Skwierzyna na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych)	24
Wykres 6. Stopa bezrobocia w powiecie międzyrzeckim na przestrzeni lat 2017-2020 w porównaniu do województwa lubelskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach).....	26
Wykres 7. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Skwierzyna zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach).....	26
Wykres 8. Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Skwierzyna.....	27
Wykres 9. Ludność gminy Skwierzyna według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku.....	28
Wykres 10. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu gminy Skwierzyna, powiatu międzyrzeckiego i województwa lubuskiego	29
Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Skwierzyna w latach 2017-2019	38
Wykres 12. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019	39
Wykres 13. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w latach 2017-2019.....	44
Wykres 14. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019.....	46
Wykres 15. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych).....	47

Wykres 16. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019	51
Wykres 17. Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2017-2019	54
Wykres 18. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomani na przestrzeni lat 2017-2019.....	57
Wykres 19. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin w latach 2017-2019	59
Wykres 20. Liczba osób korzystających z porad w Punkcie Konsultacyjnym Terapii Uzależnień od Środków Psychoaktywnych w gminie Skwierzyna w latach 2017-2019..	60
Wykres 21. Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach Świetlicy Środowiskowej w latach 2017-2019	61
Wykres 22. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Skwierzyna na przestrzeni lat 2017-2019	62
Wykres 23. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia w gminie Skwierzyna w latach 2017-2019 (w złotych).....	63
Wykres 24. Liczba posiedzeń Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz liczba rodzin objętych ich pomocą w latach 2017-2019.....	67
Wykres 25. Liczba osób objętych pomocą Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	67
Wykres 26. Liczba posiedzeń grup roboczych w latach 2017-2019	68
Wykres 27. Liczba osób dotkniętych przemocą na przestrzeni lat 2017-2019.....	68
Wykres 28. Liczba osób doznających przemocy oraz stosujących przemoc, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjnym w latach 2017-2019	71
Wykres 29. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Gminie i Polsce na przestrzeni lat 2017-2019 (w %).....	73
Wykres 30. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2018-2019.....	73
Wykres 31. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019	76
Wykres 32. Liczba osób bezrobotnych w podziale na miejsce zamieszkania w gminie Skwierzyna na przestrzeni lat 2017-2019 (stan na koniec grudnia).....	77
Wykres 33. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w gminie Skwierzyna na przestrzeni lat 2017-2019.....	78

Wykres 34. Liczba osób z prawem do zasiłku w podziale na płeć na przestrzeni lat 2017-2019.....	78
Wykres 35. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2017-2019.....	79
Wykres 36. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019.....	81
Wykres 37. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób).....	82
Wykres 38. Świadczenia pieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2018 roku i „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 roku.....	83
Wykres 39. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017-2019.....	84
Wykres 40. Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem na terenie gminy Skwierzyna na przestrzeni lat 2017-2019.....	86